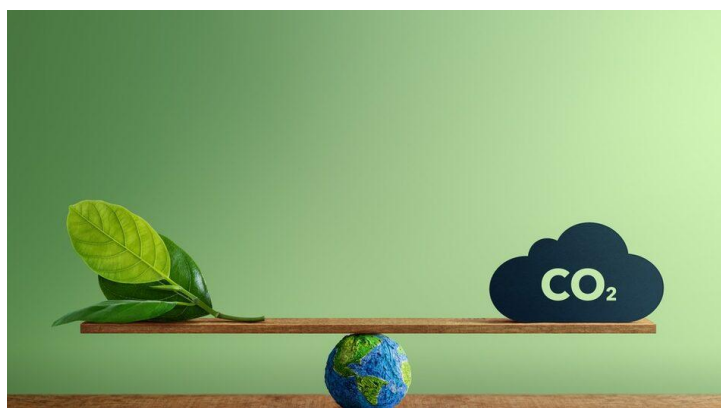

УТВЪРЖДАВАМ:

Дора Стоянова,
Областен управител
на област Ловеч

Доклад за резултатите от
Междинна оценка
на изпълнението на
ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА
ЕФЕКТИВНОСТ
В ОБЛАСТ ЛОВЕЧ
ЗА ПЕРИОДА 2021-2030 г.

Март 2025 г.

Докладът за резултатите от Междинната оценка на изпълнението на Програмата за енергийна ефективност в област Ловеч за периода 2021-2030 г. е съгласуван от Областен съвет за развитие на област Ловеч на заседание, проведено в периода 30 май - 9 юни 2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Използвани съкращения	стр. 3
	Дименсии	стр. 4
I.	Въведение	стр. 5
	1. Основание за разработването на междинната оценка	стр. 4
	2. Цели и задачи на междинната оценка	стр. 4
II.	Актуални цели в политиката по енергийна ефективност	стр. 5
	1. Директива за енергийната ефективност	стр. 5
	2. Актуализиран Интегриран национален план „Енергетика и климат“ (ИНПЕК)	стр. 7
	3. Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България	стр. 8
	4. Споразумение за партньорство 2021-2027 г. и програми	стр. 9
	5. Планове за интегрирано развитие на общините за периода 2021-2027 г. (ПИРО)	стр. 10
	6. Териториални планове за справедлив преход	стр. 11
	7. Изменения и предложения за изменение в закони и подзаконовни нормативни актове от националното право	стр. 15
III.	Обзор на промените в социално-икономическите условия в област Ловеч	стр. 16
	1. Статистически данни	стр. 16
	2. Социално и икономическо развитие	стр. 17
	3. Анализ на тенденциите на потреблението на енергия в България	стр. 20
IV.	Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на програмата	стр. 20
	1. Обща характеристика на изпълняваните задължения, проекти и инициативи	стр. 20
	2. Обобщение на изпълнението на дейностите и мерките	стр. 43
V.	Оценка на степента на постигане на стратегическите цели	стр. 55
VI.	Оценка на ефективността и ефикасността на използваните инструменти и ресурси	стр. 56
VII.	Изводи и препоръки относно същността и начина на прилагане на областната Програма за енергийна ефективност, както и на резултатите от осъществените мерки	стр. 58
VIII.	Приложения	стр. 59

Докладът с резултатите от Междинната оценка на Програмата за енергийна ефективност в област Ловеч за периода 2021-2030 г. е съгласуван от Областната комисия по енергийна ефективност на заседание, проведено на 12.05.2025 г.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
ББР	Българска банка за развитие
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
БГВ	Битова гореща вода
ВИ	Възобновяеми източници
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водоелектрическа централа
ВтеЦ	Вятърна електрическа централа
ВОИ	Водогрейна отоплителна инсталация
ДВ	Държавен вестник
ДР	Допълнителни разпоредби
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕС	Европейски съюз
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
ЕХ	Енергийни характеристики
ЗЕ	Закон за енергетиката
ЗЕЕ	Закон за енергийна ефективност
ЗЕВИ	Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИНПЕК	Интегриран план в областта на енергетиката и климата
КЕИ	Краен енергиен интензитет
КЕП	Крайно енергийно потребление
МЕЕ	Мерки за енергийна ефективност
МПЕЕ	Мерки за повишаване на енергийната ефективност
МС	Министерски съвет
НЛВН	Натриева лампа с високо налягане
НПДЕЕ	Национален план за действие за енергийна ефективност
НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ОПЕЕ	Общинска програма за енергийна ефективност
ООН	Организация на обединените нации
ПГ	Парникови газове
ПЕЕ	Програма за енергийна ефективност
ПЕП	Първично енергийно потребление
ПС	Промислена система
ПРЗ	Преходни и заключителни разпоредби
ПЧП	Публично-частно партньорство
РЗП	Разгъната застроена площ
СВИО	Система за външно изкуствено осветление
САУ	Система за автоматично управление
СЗР	Северозападен район
СО ₂	Въглероден диоксид
УЕП	Управление на енергийното потребление
УО	Улично осветление

ФтЕЦ	Фотоволтаична електрическа централа
ФЕЕВИ	Фонд енергийна ефективност и възобновяеми източници
PRIME S 2007	Перспективи за енергетиката и транспорта до 2030 г. - Актуализация 2007. <i>Европейски общности</i> , 2008 г. http://www.e3mlab.ntua.gr/reports/energy_transport_trends_2030_update_2007_en.pdf
COP 21	Конференция на ООН за изменение на климата, проведена в Париж, Франция от 30 ноември до 12 декември 2015 г.

ДИМЕНСИИ

кW	Киловат
кWh; MWh; GWh	Киловат час; мегават час; гигават час
ktoe	Килотон нефтен еквивалент
km; км; m; м	Километър; метър
кв.м; м ²	Квадратен метър
кв.км; км ²	Квадратен километър
кпд	Коефициент на полезно действие
ж/км ²	Жител на квадратен километър
t; т	Тон
mbar	Милибар
h	Час
V; kV	Волт; киловолт
W	Ват
W/m ²	Ват на метър квадратен
W/m ² K	Ват на метър квадратен метър за градус Келвин

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад представя резултатите от извършената междинна оценка на Програма за енергийна ефективност в област Ловеч за периода 2021-2030 г., като обхваща годините от 2021 г. до 2024 г. включително.

1. Основание за разработването на междинната оценка

Областната Програма за енергийна ефективност е разработена на основание чл. 12, ал. 2 от Закона за енергийна ефективност (ЗЕЕ). Програмата е съгласувана от Областната комисия по енергийна ефективност на заседание, проведено на 26.02.2021 г. Програмата е съгласувана от Областен съвет за развитие на област Ловеч на заседание, проведено на 28.04.2021 г. Програмата е утвърдена от Областен управител на област Ловеч.

Съгласно раздел X. „ОЦЕНКА НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ“: *Междинната оценка на областната Програма за енергийна ефективност се приема от областната комисия по енергийна ефективност до 01.03.2025 г. Докладът за междинната оценка на изпълнението на програмата и състоянието на енергийната ефективност (ЕЕ) в област Ловеч към датата на отчитане, освен анализ на постигнатите резултати от изпълнението и оценка за състоянието на ЕЕ, следва да съдържа и предложения за актуализация на програмата с оглед подобряване на резултатите през следващия междинен период и на развитието на технологиите, ако това е необходимо. Всяка актуализация на програмата става по предложение на областната комисия по енергийна ефективност, след утвърждаване от областния управител.*

2. Цели и задачи на междинната оценка

✓ Цел

Междинната оценка има отношение към текущата ситуация по изпълнение на областната политика за енергийна ефективност, като стои в основата на процедурата по нейната актуализация и адаптиране към изменчивите условия на средата. Оценъчният процес има за цел посредством този доклад да се анализира изпълнението на областната програма и да се даде оценка на съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието и устойчивостта на стратегическия документ, съобразно предварително определените цели и мерки. С междинната оценка, като етап от цялостния мониторинг, се дават конкретни препоръки за това как да се подобри процесът на прилагане на програмата, включително необходимите действия по отношение на отделни части или на целия документ като цяло.

✓ Обект на оценката

Обект на междинната оценка е Програмата за енергийна ефективност, която се изпълнява в област Ловеч на територията на 8 общини.

✓ Предмет на оценката

Предмет на междинната оценка е постигането на целите на програмата на основата на резултатите от изпълнението на дейностите и мерките в периода 2021-2024 г.

✓ Задачи

За постигането на целите на междинната оценка са изпълнени следните задачи:

- Отбелязване на промени в актуалните цели на политиката по енергийна ефективност;
- Извършване на обзор на социално-икономическите условия в областта и настъпилите промени в периода 2021-2024 г.;

- Даване на оценка на първоначалните резултати от изпълнението на програмата чрез общ преглед на изпълняваните задължения, проекти и инициативи;
- Даване на оценка на степента на постигане на съответните цели и приоритети по отношение на резултатите от осъществените мерки;
- Даване на оценка на ефективността и ефикасността на използваните инструменти и ресурси;
- Дефиниране на изводи и препоръки относно същността и начина на прилагане на областната Програма за енергийна ефективност.

✓ Критерии за оценка

При наблюдение на изпълнението на програмата са възприети следните критерии за максимално адекватна оценка:

- **Обоснованост** – определя доколко целите на програмата съответстват на актуалната политика по енергийна ефективност и установените социално-икономическите условия и тенденции в развитието на областта и региона;
- **Ефективност** – показва дали резултатите са постигнати чрез оптимално използване на ресурсите;
- **Ефикасност** – дава представа как постигнатите резултати водят до изпълнение на поставените цели;
- **Устойчивост** – проверява дали постигнатите резултати са устойчиви във времето;
- **Прозрачност** – следи се дали в хода на изпълнението на програмата е предоставен достъп до информация на широката общественост.

✓ Източници и информация

В доклада са използвани публикувани официално данни от институции, актуални към момента на изготвяне на междинната оценка, като източникът е посочен с линк към съответния текст или таблица.

II. АКТУАЛНИ ЦЕЛИ В ПОЛИТИКАТА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

1. Директива за енергийната ефективност

ОСНОВЕН ДОКУМЕНТ: **Директива (ЕС) 2023/1791** на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2023 година за енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955 (преработен текст) (ОВ L 231, 20.9.2023 г., стр. 1-111)
<https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/summary/energy-efficiency-from-2025.html>

Енергийната ефективност спомага за намаляване на общото потребление на енергия и следователно е от основно значение за постигането на амбицията на ЕС в областта на климата, като същевременно повишава настоящата и бъдещата енергийна сигурност и достъпност. По-ефективното използване на енергията ще допринесе за намаляване на общото потребление на енергия в ЕС. Затова Директивата за енергийната ефективност е основен двигател на енергийния преход на Европа.

За да се гарантира, че целта на ЕС за 2030 г. за намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 55% (в сравнение с 1990 г.) може да бъде постигната, Комисията **преразглежда** Директивата за енергийната ефективност заедно с други правила в областта на енергетиката и климата.

Директива (ЕС) 2023/1791 относно енергийната ефективност преразглежда и **замени** Директива 2012/27/ЕС и нейните последващи изменения. Преразгледаната Директива относно енергийната ефективност (ЕС/2023/1791) значително повишава амбицията на ЕС в областта на енергийната ефективност.

✓ Цел на Директивата

С нея се изменят правилата на Европейския съюз (ЕС) за енергийна ефективност, с които се определят целите на ЕС за енергийна ефективност за 2030 г. **„Енергийната ефективност на първо място“** се определя като основен принцип на енергийната политика на ЕС, като за първи път ѝ се придава правен статут. На практика това означава, че държавите от ЕС трябва да вземат предвид енергийната ефективност във всички съответни политики и важни инвестиционни решения в енергийния и неенергийния сектор.

✓ Повишаване на целите

Тази директива преработва законодателството на ЕС в областта на енергийната ефективност, което имаше за цел да повиши енергийната ефективност с 20% до 2020 г. и с 32,5% до 2030 г. (в сравнение с нивата от 1990 г.) и включваше изискване към всички държави-членки на ЕС да определят национални цели за енергийна ефективност, за да постигнат това. Настоящата директива повишава целите за енергийна ефективност като част от тази по-широка цел. Целите на директивата се завишават като част от плана REPowerEU, за да се намали зависимостта на ЕС от вноса на изкопаеми горива от Русия. Като част от Европейския зелен пакт и в съответствие с целите на Парижкото споразумение, Европейската комисия предлага план за климатични цели за повишаване на целта за емисиите на парникови газове в ЕС до 2030 г. **до поне 55 %** над нивата от 1990 г.

Пълното прилагане на Директивата за енергийната ефективност е от ключово значение, за да може ЕС да изпълни ангажимента на Глобалния ангажимент за удвояване на световния темп на подобрения на енергийната ефективност от около 2% на **над 4% до 2030 г.**

✓ Цели, задължения и механизми до 2030 г.

С директивата се повишава целта на ЕС за енергийна ефективност, като от държавите-членки се изисква колективно да осигурят допълнително **намаление на потреблението на енергия с 11,7%** до 2030 г. в сравнение с прогнозите за 2020 г. Това е еквивалентно на цели за енергийна ефективност от -40,5% и -38% съответно за първичното и крайното потребление на енергия в сравнение с използвания преди това референтен сценарий от 2007 г.

Общото потребление на енергия в ЕС до 2030 г. не трябва да надвишава **992,5 милиона тона** нефтен еквивалент за първична енергия и **763 милиона тона** нефтен еквивалент за крайна енергия.

За да подпомогнат постигането на целта, държавите-членки определят **индикативни национални вноски**, като използват комбинация от обективни критерии, които отразяват националните обстоятелства.

Усъвършенстван „механизъм за запълване на пропуските“ се задейства, ако държавите членки изостават с изпълнението на националните си вноски.

Преразгледаната директива **увеличава повече от два пъти** задължението за годишни икономии на енергия до 2028 г. Това е един от основните политически инструменти на директивата за постигане на водещата цел и за стимулиране на икономии на енергия в секторите на крайното потребление, като например сградите, промишлеността и транспорта. От държавите-членки се изисква да постигнат **кумулятивни икономии на енергия** при крайното потребление за целия период на задължението от 2021 г. до 2030 г., което се равнява на нови годишни икономии от поне:

- 0,8% от крайното потребление на енергия през 2021-2023 г.;
- 1,3% през 2024-2025 г.;
- 1,5% през 2026-2027 г.; и
- 1,9% през 2028-2030.

Поставена е цел за годишно намаляване на потреблението на енергия с **1,9%** за **целия публичен сектор**, а **задължението за годишно обновяване на сградите с 3%** се разпростира върху всички нива на публичната администрация.

✓ **Енергийна бедност**

В директивата се разглежда и въздействието на **енергийната бедност**, като се въвеждат по-строги изисквания към държавите-членки за повишаване на осведомеността и предоставяне на информация за енергийната ефективност.

✓ **Основни понятия**

Енергийна ефективност: Съотношението между произведените резултати, услуги, стоки или енергия и количеството използвана енергия.

✓ **Препоръки и насоки**

Новите правила, съдържащи се в Директива (ЕС) 2023/1791, трябва да бъдат транспонирани в националното законодателство **до 11 октомври 2025 г.**

2. Актуализиран Интегриран национален план „Енергетика и климат“ (ИНПЕК) <https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8390>

От Министерствата на енергетиката и на околната среда и водите е предложен **актуализиран Интегриран национален план „Енергетика и климат“ (ИНПЕК)**. Проектът отразява по-високите цели, поставени с Европейската зелена сделка и Европейския закон за климата, Пакета „Готови за 55“, Плана REPowerEU, както и последния доклад за България в рамките на Европейския семестьър.

Интегриран национален план „Енергетика и климат“ (ИНПЕК) отразява европейските политики за преход към нискоемисионна икономика. Заедно с REPowerEU, Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Териториалните планове за справедлив преход (ТПСП), ИНПЕК задава рамката за насочване на финансов ресурс към целеви действия за постигане на климатични цели и ускорена декарбонизация.

Планът е публикуван за предварителни обществени консултации през м. декември 2023 г. и м. юни 2024 г. и е внесен окончателно в ЕК в края на м. юни 2024 г.

Документът определя националните цели по петте измерения на плана до 2030 г.: декарбонизация, енергийна ефективност и сигурност, вътрешен енергиен пазар, както и научни изследвания, иновации и конкурентоспособност. Предвидени са подходящи политики и мерки за постигане на декарбонизирана, устойчива и гъвкава енергийна система по разходоефективен начин, при отчитане на националните особености и нуждата от осигуряване на целенасочени мерки и стимули за постигане на амбициозните европейски климатични цели до 2050 г.

Стимулиране на нисковъглеродното развитие на икономиката, както и конкурентоспособна и сигурна енергетика са сред основните цели в областта на енергетиката, заложили в ИНПЕК. Планът цели също повишаване на енергийната ефективност, намаляване на въглеродните емисии и на зависимостта от внос на горива и енергия, както и гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

С проекта на променения ИНПЕК се актуализират националните цели за енергийна ефективност в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския Парламент и на Съвета от 13 септември 2023 година за енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955 (преработен текст). В заложената в актуализирания ИНПЕК национална рамка за България се задават климатични цели, които включват по-конкретни ангажименти, като:

- Постигане на климатична неутралност до 2050 година;
- Постепенно преустановяване на производството на електрическа енергия от въглища до края на 2038 година;

- Приемане на национална цел за намаляване на емисиите на парникови газове до 2030 г. спрямо 2005 г. за секторите извън Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ) в размер на 10% в сравнение с емисиите през 2005 г.;
- Приемане на национална цел за дял на енергия от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия до 2030 г. в размер на 34,48%, която има три под-раздела – електропроизводство, топлина и охлаждане и транспорт;
- Намаляване на първичното енергийно потребление до 2030 г. спрямо референтния сценарий от 2020 г. с 11,6%;
- Намаляване на крайното енергийно потребление на енергия до 2030 г. спрямо референтния сценарий от 2020 г. с 10,7%;
- Постигане на ниво на междусистемна електроенергийна свързаност от 15% до 2030 година.

В ИНПЕК и в приложената към него Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г. (Дългосрочната стратегия) са определени етапните цели за обновяване на жилищните и нежилищните сгради в страната. Очаква се така поставените цели в сградния сектор, заедно с редица други политики и мерки, да имат принос в изпълнението на задълженията по чл. 7 от Директива (ЕС) 2018/2002 за изменение на Директива 2012/27/ЕС. Националната кумулативна цел за енергийни спестявания за периода 2021-2030 г. е в размер на 4 357,55 ktce и в България тя ще се изпълнява чрез прилагане на комбиниран подход – алтернативни мерки и Схема за задължения за енергийна ефективност.

Отново с проекта на актуализиран ИНПЕК се актуализира и Националната кумулативна цел за енергийни спестявания за периода 2021-2030 г., в съответствие с изискванията на чл. 8 от Директива (ЕС) 2023/1791. Посочената национална кумулативна цел за енергийни спестявания за периода 2021-2030 г. в проекта на актуализация на ИНПЕК е в размер на 6 227,39 ktce, която също ще се изпълнява чрез прилагане на комбиниран подход – алтернативни мерки и Схема за задължения за енергийна ефективност.

3. Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България

https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/07/bg_finalrrp_2022_04_06_08_30_tca_.pdf

ОСНОВНИ ДОКУМЕНТИ:

- Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост
https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/07/2021_241_.pdf
- Споразумение за финансиране между Комисията и Република България
https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/10/bg_rrf_financing_agreement_bg_2.pdf
- РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪВЕТА за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България (и допълнения)
https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/07/st_8091_2022_init_bg.pdf
- Национално законодателство (постановления на Министерски съвет)
<https://www.mig.government.bg/naczionalen-plan-za-vazstanovyavane-i-ustojchivost/>

Европейската комисия дава положителна оценка на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България (НПВУ) на 7 април 2022 г. и приема предложението за решение за предоставяне на 6,3 милиарда евро безвъзмездна финансова помощ по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ/RRF). Това финансиране подпомага изпълнението на най-важните мерки за инвестиции и реформи, изведени в

НПВУ на България. То играе решаваща роля, давайки възможност на България да излезе по-силна от пандемията КОВИД-19. След приемането на плана, Европейската комисия разрешава плащания въз основа на задоволителното изпълнение на междинните и крайните цели, посочени в плана за възстановяване и устойчивост, отразяващо напредъка по изпълнението на инвестициите и реформите.

Основните реформи и инвестиции в контекста за декарбонизация, предвидени в НПВУ, са:

✦ **Осигуряване на зеления и цифров преход на България** – 59% от всички средства в НПВУ са отредени за мерки подкрепящи целите в областта на климата. Това включва значителни инвестиции за ускоряване на декарбонизацията на енергийния сектор, утрояване на производството на енергия от възобновяеми източници до 2026 г., изграждане на големи капацитети за съхранение на електроенергия, намаляване на емисиите на парникови газове от енергийния сектор с 40% до 2025 г. и определяне на рамка за постепенно преустановяване на използването на въглища. Освен това планът включва подкрепа за енергийно-ефективно обновяване на сградния фонд, както и целенасочени реформи за улесняване на тези инвестиции. Насърчава се и устойчивият транспорт. Мерките в областта на управлението на водите и опазването и възстановяването на биологичното разнообразие също са основни в контекста на целите на зеления преход.

✦ **Укрепване на икономическата и социална устойчивост на България** – широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които допринасят за ефективно справяне с всички или значителна част от икономическите и социални предизвикателства, очертани в специфичните за страната препоръки, отправени към България. Той съдържа реформи и инвестиции за насърчаване на социалното включване, по-специално чрез укрепване на адекватността и покритието на схемата за минимални доходи, подобряване на предоставянето на заетост и социални услуги и тяхното интегриране, модернизирани на дългосрочните грижи, включително чрез подкрепа за културния и творческите сектори.

✦ **Подкрепа на водещи проекти за инвестиции и реформи** – планът предлага проекти във всичките седем водещи европейски области. Това са специфични инвестиционни проекти, които разглеждат общи за всички държави-членки проблеми в сфери, в които се създават работни места и растеж и са необходими за зеления и цифров преход. България е предложила програма от 924 милиона евро за обновяване на частни и обществени сгради с цел подобряване на енергийните им характеристики. С това се цели да се намали търсенето на първична енергия в страната, да се ограничи разхищението на енергия, да се намалят въглеродните емисии, като същевременно бъдат осигурени положителни социални, здравни и екологични последици. В подкрепа на цифровия преход ще бъдат инвестирани 297 милиона евро за дигитализация на публичната администрация и 270 милиона евро за широкомащабно внедряване на цифрова инфраструктура, увеличавайки покритието на мрежи с много голям капацитет в цялата страна, включително в селските и слабо населените райони.

4. Споразумение за партньорство и Програми 2021-2027 г.

ОСНОВНИ ДОКУМЕНТИ:

- Споразумение за партньорство 2021-2027, одобрено от Европейската комисия;
- Решение за изпълнение на ЕК от 6.7.2022 г. за одобряване на Споразумението за партньорство с Република България 2021-2027.

<https://www.eufunds.bg/bg/node/10509>

Споразумението за партньорство на България определя стратегията и приоритетите за прилагане на Кохезионната политика и Общата политика в областта на рибарството,

както и рамката за управление на средствата от европейските фондове през програмния период 2021-2027 г.

Окончателният проект на Споразумението за партньорство е публикуван през април 2022 г. и отразява окончателните коментари получени от ЕК. След проведени обществени консултации, споразумението е одобрено от Министерския съвет на 29 април 2022 г. и е изпратено за одобрение от ЕК. Според окончателния документ през програмния период 2021-2027 г. инвестициите с европейско финансиране ще бъдат реализирани по всичките пет цели на политиките на Съюза, както и по специфичната цел на Фонда за механизма за справедлив преход.

Програми по Споразумението за партньорство с включени приоритети за енергийна ефективност:

- **Програма „Развитие на регионите“ (ПРР) 2021-2027 г.**

Одобрена е от ЕК през декември 2022 г., съфинансирана от Европейски фонд за регионално развитие и националния бюджет. Основните инвестиции се осъществяват в съответствие със заложените цели и приоритети в одобрени от Министерски съвет на 16 ноември 2022 г. Интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г., с цел постигане на по-добър инвестиционен фокус, по-ефективни и ефикасни интервенции, засилен междусекторен диалог и реализиране на успешни партньорства между различни заинтересовани страни на местно ниво. С Решение № С(2023)9266 final от 20.12.2023 г. на Европейската комисия е одобрена **версия 2.2 на Програма „Развитие на регионите“** за периода 2021-2027 г. с включени приоритети по Фонда за справедлив преход.

- **Програма „Конкургентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) 2021-2027 г.**

Одобрена е от ЕК през октомври 2022 г. Освен за по-голяма енергийната самостоятелност на фирмите, във втория приоритет – „Кръгова икономика“, е заложено финансиране за по-ефективно използване на ресурсите, разработването на нови зелени поточни линии, повишаване на употребата на странични продукти и вторични суровини, подобряване на рециклирането, намаляване на опасните вещества, на отпадъците и др.

- **Програмата за развитие на селските райони (ПРСР)**

Финансира се от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), като през периода 2021-2027 г. по ПРСР финансирането ще е от бюджета на ЕЗФРСР и допълнително от инструмента на ЕС за възстановяване Next Generation EU.

- **Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г.**

Подпомагането от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) има за цел допълнително да подобри устойчивото развитие на селското стопанство, прехраната и селските райони. Стратегическият план е структуриран около 9 специфични цели на Общата селскостопанска политика (ОСП) и една междусекторна цел на ЕС, която е свързана с модернизиране на селското стопанство и селските райони чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация и насъчраване на ползването им в по-голяма степен от земеделските стопани чрез по-добър достъп до обмен на научни изследвания, иновации и знания и чрез обучение.

5. Планове за интегрирано развитие на общините за периода 2021-2027 г. (ПИРО)

Изготвянето на ПИРО е в съответствие с изискванията на чл. 13 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), обнародван в ДВ бр.21/31.03.2020 г. Условиата, редът и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение се определят

с Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР). ПИРО е съобразен с Интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 (NUTS 2), Общия устройствен план на общината и определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България, в това число актуализираната Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (НКПР)

В ПИРО на общините в област Ловеч са заложили стратегически цели, приоритети и мерки за повишаване на енергийната ефективност и използването на ВЕИ в публичната инфраструктура, жилищните сгради и бизнеса, изграждане, рехабилитация и модернизация на селищните системи за външно изкуствено осветление, енергийно обследване на сгради, поддържане на пътната инфраструктура и др.

Плановете за интегрирано развитие на общините в област Ловеч и годишни доклади за наблюдение на изпълнението им са публикувани в официалните сайтове на осемте общини.

Към настоящия момент са изготвени:

- Доклад за резултатите от междинната оценка на изпълнение на план за интегрирано развитие на Община Ловеч за периода 2021-2027 г. за периода 2021-2023 г.

<https://www.lovech.bg/bg/plan-za-integrirano-razvitie-na-obshtina-lovech-za-perioda-2021-2027-g/>

- Доклад за резултатите от междинната оценка на изпълнение на плана за интегрирано развитие на община Троян 2021-2027 г. за периода 2021-2023 г.

<https://www.troyan.bg/bg/plan-za-integrirano-razvitie-na-obshtina-troyan-2021-2027/doklad-mezhdinna-otsenka-piro-troyan>

- Доклад за междинната оценка на изпълнение на план за интегрирано развитие на Община Тетевен 2021-2027 г. за периода 2021-2023 г.

https://teteven.bg/images/documents/01.02/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4_%D0%B7%D0%B0_%D0%9C%D0%9E_%D0%BD%D0%B0_%D0%9F_%D0%A0%D0%9E_%D0%A2%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD-2024_1.pdf

6. Териториални планове за справедлив преход

ОСНОВНИ ДОКУМЕНТИ:

- РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за създаване на Фонда за справедлив преход COM(2020) 460 final 2020/0006(COD)

eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0460&from=EN

Европейският зелен пакт (ЕЗП) има за цел Европейският съюз (ЕС) да стане неутрален по отношение на климата до 2050 г. За да се постигне тази цел, емисиите на парникови газове в държавите-членки трябва да бъдат намалени във всички сектори.

Разбирането е, че този преход към неутралност на климата може да успее само ако се проведе по **справедлив и приобщаващ** начин в държавите-членки. За тази цел беше създаден **механизъм за справедлив преход**, за да се гарантира, че хората, индустриите и териториите, които са най-засегнати от прехода, са подкрепени в съответствие с принципа „да няма изоставени“.

Механизмът за справедлив преход има три стълба: (1) Фонд за справедлив преход; (2) специална схема „Справедлив преход“ по InvestEU и (3) Механизъм за отпускане на заеми в публичния сектор.

Механизмът за справедлив преход е в допълнение към бюджетния принос на ЕС чрез всички инструменти, свързани с прехода, по-специално Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+).

За да получат достъп до финансирането, налично по механизма за справедлив преход, държавите-членки са длъжни да изготвят един или повече **Териториални планове за**

справедлив преход (ТПСП), предоставящи описание на процес на преход в засегнатите територии до 2030 г. ТПСП трябва да определят кои територии са най-засегнати от прехода, предизвикателствата, пред които са изправени, нуждите им и цели за развитие, които трябва да бъдат изпълнени до 2030 г., препоръчителните видове операции и механизмите за управление в подкрепа на ефективното изпълнение на плановете.

Идентифицирането на тези засегнати територии се извършва в диалог с ЕК. След като направи оценка, ЕК може одобри ТПСП, представени от държавите-членки в контекста на оперативните програми за 2021-2027 г., където е включена подкрепата от ФСП (да се включи като част от програмата на етапа на първоначалното ѝ одобрение от ЕК или като искане за изменение на вече одобрена програма).

ТПСП трябва да бъдат приведени в съответствие с Националния план за енергетика и климат (НПЕК) на България. НПЕК е стратегическият документ, който определя пътя на прехода за българската икономика, включително етапи и срокове. Ролята на ТПСП е да опишат как социално-икономическите и териториалните въздействия на прехода, посочени в НПЕК, могат да бъдат намалени и възможностите за развитие да бъдат използвани, отчитайки специфичните предизвикателства и силни страни на засегнатата територия.

Българското правителство е определило **единадесет български области, които са най-засегнати от прехода:**

1. три въглищни области (Стара Загора, Кюстендил и Перник) (*Група 1*); и
2. осем въглеродно-интензивни области (три от тях са области с жители, които пътуват за работа до въглищния район на Стара Загора) (Варна, Хасково, Бургас, **Ловеч**, Габрово, Търговище, Сливен и Ямбол) (*Група 2*).

С Решение на МС № 211 от 26 март 2020 г. се определя Министерство на енергетиката за отговорно ведомство за изпълнение на дейностите, свързани с изготвянето на ТПСП в контекста на инвестициите по Механизма за справедлив преход.

С Решение на МС № 634 от 8 септември 2020 г. се определя Министерството на регионалното развитие и благоустройството за отговорно ведомство за осигуряване изпълнението на ТПСП чрез Фонда за справедлив преход по Програмата за развитие на регионите за периода 2021-2027 г.

На 12 април 2021 г. Министерството на енергетиката сключва договор № BG05SFOP001-2.023-0001-C01 „Осигуряване на подкрепа на правителството на България/ Министерство на енергетиката и осем въглеродно интензивни области (Варна, Хасково, Бургас, Ловеч, Габрово, Търговище, Сливен и Ямбол) в подготовката на териториални плановете за справедлив преход за областите“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) по Процедура BG05SFOP001-2.023 за осигуряване на подкрепа на правителството на България/Министерството на енергетиката в подготовката на плановете за справедлив преход на осем области – Варна, Хасково, Бургас, Ловеч, Габрово, Търговище, Сливен и Ямбол, които се очаква да бъдат сред най-силно засегнатите от прехода към неутрална по отношение на климата икономика, във връзка със Зелената сделка. Проектът е с обща стойност 2 684 695,00 лв., със срок на изпълнение 05.02.2021 – 05.09.2022 г.

На 30 септември 2020 г., на основание Протоколно решение № 56 на Министерския съвет от 30 септември 2020 г., е подписано Споразумение за предоставяне на консултантски услуги между Министерството на енергетиката и Международна банка за възстановяване и развитие (Световната банка) за техническа помощ при подготовката на териториални плановете за справедлив преход в осем енергийно интензивни региона - Хасково, Сливен, Ямбол, Варна, Бургас, Ловеч, Габрово и Търговище. Законът за ратифициране на Споразумението е прието от Народното събрание на 9 декември 2020 г., обн. ДВ, бр. 107 от 18.12.2020 г. и същото е влязло в сила от 5 февруари 2021 г.

Изготвянето и прилагането на плановете включва активното участие на местните, регионални и национални заинтересовани страни. В тази връзка на 14 април 2021 г. е проведена Обща встъпителна среща на областно ниво на тема „България: Подкрепа за Териториални плановете за справедлив преход“, с участието на представители на Министерство на енергетиката, проектния екип на Световна банка и поканените представители на областен управител и на кметове на общини.

На 17 февруари 2022 г. е проведена онлайн координационна среща за обсъждане на социално-икономическото въздействие на прехода към климатично неутрална икономика за област Ловеч, нужди и цели за развитие и препоръчани видове операции.

Цел на дискусиата, проведена от представители на Министерство на енергетиката и на екипа на Световна банка, е да се представят основните констатации в анализа на социално-икономическото въздействие на прехода върху областта, както и препоръчителните видове операции, а също да се подложи на обсъждане и да се потърси обратна връзка от заинтересованите страни относно тези констатации. Като участници от област Ловеч са поканени представители на Областната администрация, на общинските администрации, на синдикалните организации, на работодателските организации, на НПО, на бизнеса, на научни и изследователски институции на територията на областта.

В „Бележка №1 за дискусиата със заинтересованите страни: Ловеч“ е изготвен пълен профил на областта като принос към бъдещия ТПСР, а именно:

„Първоначален профил на прехода към климатично неутрална икономика за област Ловеч“ (Февруари 2022 г.).

В т. 3 е представен:

ПРОФИЛ НА ОБЛАСТТА

Макроикономически аспекти. **БВП на Ловеч представлява 1% от общия БВП за страната през 2019 г.** Секторът на услугите има най-голям дял в брутната добавена стойност (БДС) (60%), следван от промишлеността (31%) и селското стопанство (9%). Секторът на услугите има по-малък дял в сравнение със средния за страната, поради относително по-голямата тежест на промишлеността и селското стопанство в регионалната икономика. Основните икономически сектори в Ловеч са преработващата промишленост, която генерира около 66% от брутното производство на областта и 46,45% от областната заетост. Водещите подсектори на преработващата промишленост са *производството на машини и оборудване с общо и специално предназначение, дървообработващата промишленост, производството на хартия и картон, производството на фармацевтични продукти и производството на цимент.*

Отрасли, засегнати от декарбонизацията. **Производството на цимент, керамика и производството на фармацевтични продукти,** към които принадлежат три от промишлените предприятия с верифицирани емисии. Те ще бъдат пряко засегнати от процеса на декарбонизация и са определени като „трансформиращи сектори“ в контекста на Зеления пакт на ЕС. На подсектора „*производство на други неметални минерални продукти*“, към който принадлежат два големи емитера, се падат 17,3% от общата добавена стойност на преработващата промишленост и 5% от заетостта (675 души).

Социално-икономически аспекти. **Ловеч принадлежи към най-бедния регион на ЕС по NUTS-2 - Северозападна България.** Прогнозира се, че между 2020 и 2050 г. населението ще намалее от 122 600 на 84 100, като темпът на спад е почти два пъти по-бърз от средния за страната и четвъртият най-значим като цяло. Възрастовата структура на населението е неблагоприятна и е значително повлияна от отрицателните миграционни тенденции, тъй

като предимно хората на възраст 10-29 години решават да напуснат областта. Неблагоприятните тенденции, свързани с миграцията и естествения прираст, водят до значително влошаване на коефициентите на възрастова зависимост през последните две десетилетия.

Ловеч отчита малко по-висок от средния процент на заетост сред жените, а процентът на участие на жени в работната сила също е най-висок сред всички разглеждани области. Търсенето на умения посредством агенциите по заетостта е съсредоточено в сегментите със средни и ниски умения. Повечето работни места изискват набор от средни умения. Най-голямото несъответствие между търсенето и предлагането на умения се откроява в сегмента с ниски умения. Броят на търсещите работа с ниски нива на умения е 29 пъти по-висок от броя на регистрираните незаети работни места, изискващи такова ниво на умения.

Екологичен контекст. **Производството на цимент допринася най-много за емисиите на парникови газове от промишлеността в област Ловеч.** Един от най-големите циментови заводи в България „Златна Панега“ се намира в област Ловеч. „Златна Панега“ използва въглища и е единственото голямо и/или средно промишлено предприятие в областта, което през 2019 г. все още използва въглища. Ловеч е традиционен индустриален център с огромни индустриални зони, които се отличават с голям брой свободни производствени сгради, които трябва да бъдат или обновени, или разрушени. Областта е изправена пред проблеми с качеството на въздуха.

Енергиен контекст. **Въглищата (43,4%), следвани от други горива (19,1%) и електроенергията (16,4%), са основните източници на енергия, използвани в големите индустрии.** Данните за потреблението на енергия в другите сектори са ограничени. Областните и общинските програми за енергийна ефективност показват, че потреблението на енергия в сградите е високо поради ниската енергийна ефективност. **7152 уязвими домакинства са получили субсидии за енергийна помощ през 2020 г., като повечето от тях използват за отопление твърди горива.**

Енергийна инфраструктура. Мрежата на енергийната инфраструктура е добре развита и като цяло осигурява надеждно снабдяване с електроенергия за промишлеността и домакинствата. Няма топлофикационна мрежа. Няма големи електроцентрали. До края на 2020 г. има 74 електроцентрали, използващи възобновяеми източници, които получават сертификати за произход, включително 53 слънчеви фотоволтаични централи, 1 вятърна електроцентрала и 20 водноелектрически централи. Общата инсталирана електрическа мощност е 46,4 MW. 62 сгради в областта са сертифицирани за енергийна ефективност. В областните и общинските програми за енергийна ефективност е подчертано, че потреблението на енергия в сградите е неефективно.

В „Бележка #2 за дискусия със заинтересованите страни: Ловеч“ са представени нуждите и целите за развитие на областта, произтичащи от идентифицираните предизвикателства и възможности за декарбонизация на икономиката на областта, а именно:

„Област Ловеч: Нужди и цели за развитие, и препоръчани видове операции за смекчаване въздействието на прехода“ (Февруари, 2022 г.).

В т. 2 са представени:

НУЖДИ И ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЛАСТ ЛОВЕЧ ДО 2030 Г., СВЪРЗАНИ С ПОСТИГАНЕТО НА КЛИМАТИЧНО НЕУТРАЛНА ИКОНОМИКА ДО 2050 ГОДИНА

В т. 3 са представени:

ПРЕПОРЪЧАНИ ОПЕРАЦИИ И ТЕХНИЯ ОЧАКВАН ПРИНОС ЗА СМЕКЧАВАНЕ ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПРЕХОДА

Докладите на Световната банка във връзка с териториалните планове за справедлив преход, разработени в рамките на проекта за техническа помощ, са публикувани на:

<https://www.me.government.bg/news/stanovishte-po-ekologichna-ocenka-3-2-2023-g-za-izmenenie-i-dopalnenie-na-programa-razvitie-na-regionite-2021-2027-g-vklyuchvashto-novi-prioriteti-razraboteni-chrez-teritorialnite-planove-za-spravedliv-prehod-3153.html?p=eyJ0eXBIIjoidGhIbWVuZXdzIn0=>

В „Доклад 3.2: Доклад за нуждите и целите за развитие до 2030 г.“, стр. 209-226, са представени:

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

Нужди и цели за развитието до 2030 г. с оглед постигане на климатична неутралност до 2050 г.

В „Доклад 3.3. Доклад за видовете операции“, стр. 262-278, са представени:

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

Видове предвидени операции и очакваният им принос за смекчаване на въздействието на климатичния преход

7. Изменения и предложения за изменение в закони и подзаконовни нормативни актове от националното право

След приемането на областната Програма за енергийна ефективност през 2021 г. са направени следните изменения и предложения за изменение в закони и подзаконовни нормативни актове от националното право:

- НАРЕДБА № Е-РД-04-1 от 5.04.2022 г. за условията и реда за извършване на проверка за енергийна ефективност на отоплителните инсталации и инсталациите за комбинирано отопление и вентилация по чл. 50, ал. 1 и на климатичните инсталации по чл. 51, ал. 1, условията и реда за изготвянето на оценка на енергийните спестявания, както и условията и реда за създаване, поддържане и ползване на базата данни по чл. 52 от Закона за енергийната ефективност. Издадена от министъра на енергетиката и министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 30 от 15.04.2022 г., в сила от 15.04.2022 г.

https://www.seea.government.bg/documents/NAREDBA_ERD041_ot_5042022_g_za_usloviqta_i_reda_za_izvyrsvane_na_proverka_za_energijna_efektivnost_n.pdf

- НАРЕДБА за методиките за определянето на националната цел за енергийна ефективност и за определянето на общата кумулативна цел, въвеждането на схема за задължения за енергийни спестявания и разпределянето на индивидуалните цели за енергийни спестявания между задължените лица. Приета с ПМС № 60 от 18.04.2022 г., обн. ДВ, бр. 32 от 26.04.2022 г., в сила от 26.04.2022 г.

https://www.seea.government.bg/documents/NAREDBA_za_metodikite_za_opredelqneto_na_nacionalnata_cel_za_energijna_efektivnost_i_za_opredelqneto.pdf

- Наредба № РД-02-20-3 от 9.11.2022 г. за техническите изисквания към енергийните характеристики на сгради. В сила от 18.11.2022 г. Издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството. Обн. ДВ, бр. 92 от 18 ноември 2022 г., изм. и доп. ДВ, бр. 3 от 10 януари 2023 г., изм. и доп. ДВ, бр.18 от 1 март 2024 г.

<https://www.mrrb.bg/bg/naredba-rd-02-20-3-ot-9-11-2022-g-za-tehnicheskite-iziskvaniya-kum-energijnite-harakteristiki-na-sgradi/>

- НАРЕДБА № Е-РД-04-2 от 16.12.2022 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради. Издадена от министъра на енергетиката и министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 23.12.2022 г.

https://www.seea.government.bg/documents/NAREDBA_ERD042_ot_16122022_g_za_obsledvane_za_energijna_efektivnost_sertificirane_i_ocenka_na_energi.pdf

- НАРЕДБА за критериите, условията и реда за определяне на статут на домакинство в положение на енергийна бедност и на статут на уязвим клиент за снабдяване с електрическа енергия, приета с ПМС № 267 от 7.12.2023 г., обн. ДВ, бр. 103 от 12.12.2023 г., в сила от 12.12.2023 г.

<https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?jsessionid=0B7D9F20A86C418B4976C2218E613A19?idMat=201780>

- НАРЕДБА № Е-РД-04-1 от 5.01.2024 г. за условията и реда за определяне размера и изплащане на средствата по договори с гарантиран резултат, водещи до енергийни спестявания в сгради – държавна и/или общинска собственост Издадена от министъра на енергетиката и министъра на финансите, обн. ДВ, бр. 5 от 16.01.2024 г., в сила от 16.01.2024 г.

https://www.seea.government.bg/documents/NAREDBA_ERD041_ot_5012024_g_za_usloviqt_a_i_reda_za_opredelqne_razmera_i_izplasane_na_sredstvata_po_d.pdf

- Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергийната ефективност. Регламентира се създаването на Национален фонд за декарбонизация (НФД) като правоприемник на Фонда енергийна ефективност и възобновяеми източници. Публикуван за обществено обсъждане на 11.03.2024 г.

<https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8204>

- Проект на промени в Закона за енергията от възобновяеми източници. Публикуван за обществено обсъждане на 14.01.2025 г.

<https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8818>

III. ОБЗОР НА ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ В ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

За периода на изпълнение на програмата са от значение и редица външни фактори като:

- пандемия от Covid-19 – със сериозни социално-икономически последици;
- политическа нестабилност – с поредица от избори за съставяне на народно събрание, смяна на правителства и отлагане в приемането на държавен бюджет, национални стратегически и правни документи, забавяне във финансирането и изпълнението на програми и проекти;
- забавяне при одобряването на програмите с европейско финансиране от новия програмен период – с по-късно стартиране на процедурите;
- военни действия в Украйна и Близкия изток в близост до териториалните граници на страната – свързано с бежански поток и пренасочване на държавни средства за помощ;
- инфлационни процеси – с повишаване на цени на стоки, услуги, енергийни източници и влияние върху потребителските възможности и целия стопански живот.

1. Статистически данни

В област Ловеч към 19.12.2024 г. живеят 112 225 души.

По данни за 2023 г. на Национален статистически институт (НСИ) е актуализирана Таблица № 1.

<https://www.nsi.bg/bg/content/11415/%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82-%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%87>

Таблица № 1 Данни за област Ловеч

Теми	Показатели	Година				
		2019	2020	2021	2022	2023
Демографска статистика	Население към 31.12. – общо (брой)	122 546	129 222	126 961	124 873	122 546
	Коефициент на естествен прираст (на 1 000 души от населението) – ‰	-13.1	-11.9	-13.2	-11.5	-13.1
Жилищен фонд	Жилищни сгради (брой)	75 387	75 419	75 453	68 238	68 298
	Жилища (брой)	94 934	94 973	95 014	92 348	92 438

По данни на НСИ е актуализирана Таблица № 2 за демографската прогноза в област Ловеч до 2050 г.

<https://www.nsi.bg/bg/content/2996/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BF%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%BB>

Таблица № 2 Прогноза за населението

	Година					
	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Област Ловеч – общо (брой)	107 226	98 481	91 133	84 845	79 490	74 883

2. Социално и икономическо развитие

По данни от „Регионални профили 2024“ на Институт за пазарна икономика (ИПИ) за област Ловеч:

https://www.regionalprofiles.bg/var/docs/2024_BG/11-Lovech-2024-BG.pdf

„Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Ловеч забавя ръста си. Бедността намалява, но продължава да е сравнително висока. Пазарът на труда в областта още повече се влошава от нарастващата безработица и намаляването на заетостта. Бизнес и инвестиционната активност нарастват, но остават сравнително слаби. Усвояването на европейски средства е близо до средното за страната. Качеството на пътната настилка се запазва високо. Местните данъци в областта са едни от най-ниските в страната. Прозрачността в работата на органите на местното самоуправление се оценява добре. Заради силно отрицателния естествен прираст Ловеч е сред областите с високо ниво на застаряване. Резултатите на

учениците са сравнително ниски, а професионалното образование не отговаря на търсенето в икономиката. Броят на общопрактикуващите лекари остава по-висок от средния за страната. Леглата в многопрофилните болници продължават да са малко. Разкриваемостта на престъпленията е сравнително висока. Обемът на образуваните битови отпадъци не е значителен, но делът на предадените за третиране и рециклиране остава изключително малък. Културният живот не е особено интензивен.“

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ – средно ниво

✓ Доходи и стандарт на живот – незадоволително ниво

След голям скок през 2021 г. нарастването на брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Ловеч през 2022 г. се забавя значително и остава областта в средата на класацията за страната по този показател. Заплатите и пенсиите също се увеличават сравнително бавно. Средната годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение е 15,7 хил. лв. (при 21,2 хил. лв. в страната). Бедността в областта намалява, но остава сравнително висока. През 2023 г. делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 26,9% (при 20,6% в страната).

✓ Пазар на труда – средно ниво

Делът на населението в трудоспособна възраст продължава да намалява, достигайки 54,7% (при 58,5% в страната) през 2023 година. Същевременно пазарът на труда в областта още повече се влошава от нарастващата безработица и намаляването на заетостта. Коефициентът на заетост се свива до 70,4% (при 76,2% в страната), а този на безработицата се повишава до 9,6% (при 5,3% в страната). Сравнително висок дял от населението на възраст 25-64 години в областта е със средно образование (69% при 55% в страната), като и висшистите, и тези с основно и по-ниско образование са с по-малки от средните за страната дялове – съответно 18% (при 31% в страната) и 14% (при 15% в страната).

✓ Инвестиции и бизнес – слабо ниво

Бизнес и инвестиционната активност в областта нарастват през 2022 г., но остават сравнително слаби. Броят на предприятията достига 53 на хиляда души от населението (при 70 на хиляда души в страната). Вътрешните и външните инвестиции се повишават значително. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението достигат 2,1 хил. лв. (при 4,3 хил. лв. в страната), а преките чуждестранни инвестиции – до 1,2 хил. евро на човек (при 4,5 хил. евро на човек в страната). Стойността на произведената продукция в областта се увеличава до 82,1 хил. лв. на нает (при 122,4 хил. лв. в страната). Делът на приходите от износ в нетните приходи от продажби обаче намалява и също остава под средния – 22% (при 29% в страната). Усвояването на европейски средства е близо до средното за страната спрямо населението. Към 30 юни 2024 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми достига 3151 лв. на човек от населението (при 3175 лв. в страната). В рамките на областта най-много са изплатените средства в общините Априлци, Троян и Ябланица – над 3,5 хил. лв. на човек. Разходите за научноизследователска и развойна дейност се увеличават и са над тези в повечето области – 74 лв. на човек от населението.

✓ Инфраструктура – средно ниво

Гъстотата на железопътната мрежа в областта остава под средната и през 2023 година. Гъстотата на пътната мрежа е по-висока, макар и с малко, но делът на автомагистралите и първокласните пътища е сравнително ограничен (16% при 19% в страната). Качеството на пътната настилка в областта продължава да се увеличава и трайно е над средното в страната (49% при 40% в страната). Достъпът на домакинствата до интернет намалява и е под средния за страната. По-нисък от средния е и достъпът на населението до обществената канализация, както и до такава, свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води.

✓ Местни данъци – много добро ниво

Усредненото ниво на местните данъци в общините от област Ловеч продължава да е ниско и областта се подрежда на второ място в тази категория (само след област Монтана). Изключение прави размерът на данъчната ставка върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица. В област Ловеч тя е средно 2,20‰ при 2,15‰ в страната. Значително по-ниски от средните данъци пък са ставките върху превозните средства – 1,28 лв./kW (при 1,56 лв./kW в страната) и върху прехвърлянето на собственост – 2,35% (при 2,82% в страната). В рамките на областта най-ниски са усреднените данъци в община Летница, а най-високи – в община Априлци.

✓ Администрация – добро ниво

Самооценките на местните администрации в областта през 2024 г. за развитието на електронното управление са съизмерими със средните за страната, а за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ се задържат над средните, въпреки че леко намаляват. Оценката за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление остава по-висока от средната за страната – 73,6% в областта при 69,3% в страната. Делът на собствените от общите приходи на общините от областта намалява и остава относително нисък – 18% (при 27% в страната). Покритието на общинските разходи с местни приходи също се свива до 61% (при 74% в страната), което показва сравнително силна зависимост от трансфери от държавния бюджет.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ – слабо ниво

✓ Демография – незадоволително ниво

Коефициентът на естествен прираст в област Ловеч през 2023 г. е -11,8‰ и остава значително под средната стойност за страната (-6,8‰). Коефициентът на механичен прираст пък се повишава и вече е положителен, макар и сравнително нисък (1,7‰). Тези процеси предопределят задълбочаването на тенденцията на застаряване на населението, което се вижда ясно от възрастовата структура на жителите на областта. Делът на децата до 4-годишна възраст е 4,2% (при 4,5% в страната), а на хората над 65 години – 28,0% (при 23,8% в страната). Гъстотата на населението е сравнително ниска – 757 души на кв. км в урбанизираните територии при 1221 души на кв. км в страната през 2023 година.

✓ Образование – незадоволително ниво

Представянето на Ловеч в сферата на образованието е незадоволително и областта за поредна година се нарежда на предпоследното място в тази категория (само преди област Сливен). Делът на децата в детските градини се повишава, но остава под средния за страната през 2023 година. Нетният коефициент на записване на населението в V–VII клас леко се увеличава (до 87%), но също е под средния (90%) през 2023 година. Делът на второгодниците продължава да е значително над средните нива. Ловеч е и областта с най-ниско съответствие между професионалното образование и профила на икономиката, което основно се дължи на това, че се отличава с най-висок дял на обучаващите се за сектора на хотелиерството и ресторантьорството (почти двойно повече от средния дял в страната) и същевременно със сравнително нисък дял на наетите в тази икономическа дейност. Резултатите на учениците в областта са ниски. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е 34,9 т. (при 42,9 т. в страната). Средната оценка на матурата по български език и литература пък е „Добър“ 4,10 (при „Добър“ 4,30 в страната), а делът на слабите оценки е 10,1% (при 8,7% в страната). Броят на студентите остава изключително нисък и през 2023 г. при наличието само на Техническия колеж – Ловеч, който е филиал на Техническия университет – Габрово, на територията на областта.

✓ Околна среда – незадоволително ниво

Обемът на образуваните битови отпадъци е сравнително нисък (434 кг на човек годишно при 488 кг на човек в страната), но делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци остава изключително малък – 12% (при 76% в страната) през 2022 година. И през 2023 г. делът на горската територия в областта е близък до средния за

страната, а нарушената територия е сравнително ограничена. Инсталираните ВЕИ мощности спрямо населението са над средните за страната, като за последната година те нарастват тройно. Нуждата от охлаждане в областта е сравнително ниска. Относително ограничено е и потреблението на питейна вода от домакинствата.

3. Анализ на тенденциите на потреблението на енергия в България

Съгласно АНАЛИЗ на състоянието на енергийната ефективност в страната и на годишния напредък по изпълнението на политиката и мерките за повишаване на енергийната ефективност през 2023 г. в България, от март 2024 г. на Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР):

https://seea.government.bg/documents/Analiz_EE_za2023.pdf

За периода 2008-2022 г. крайното енергийно потребление (КЕП) достига най-ниска стойност през 2009 г., през 2021 г. достига 6,5% над нивото на 2008 г., но през 2022 г. намалява до 3,2% над 2008 г.

Към 2022 година брутния вътрешен продукт (БВП) е с 29,3% над нивото на 2008 г.

В резултат на значително по-големия ръст на БВП в сравнение с КЕП, крайната енергийна интензивност през 2022 г. е с 20% по-ниска в сравнение с 2008 г. Намалената енергийна интензивност показва значително повишаване на енергийната ефективност през разглеждания период.

Намаляването на първичната енергийна интензивност през 2022 г. се дължи изцяло на намалената енергийна интензивност при крайното потребление.

През периода 2008-2022 г. енергийното потребление намалява единствено в сектор „Индустрия“ – от 3,45 Мтое до 2,7 Мтое или с 21,8 %.

В останалите сектори се наблюдава нарастване на потреблението, както следва:

- в сектор „Домакинства“ малко над 1 %;
- с над 20% в сектор „Транспорт“, който от 2009 г. стабилно измества сектор „Индустрия“ като най-голям потребител на енергия;
- с рекордните 36,7 % в сектор „Услуги“.

IV. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

1. Обща характеристика на изпълняваните задължения, проекти и инициативи

A. ОБЩЕСТВЕН СЕКТОР

- ✓ **Изпълнение на общинските и областни програми по енергийна ефективност в област Ловеч**

Съгласно чл. 12, ал. 2 от ЗЕЕ органите на държавна власт и местно самоуправление са длъжни да изработват и изпълняват програми за ЕЕ в съответствие с актовете, в които е залегнала държавната политика по ЕЕ. Обобщени данни за програмната осигуреност на общините в региона са показани в АНАЛИЗ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ И ОБЛАСТНИ ПРОГРАМИ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ПРЕЗ 2023 Г. ПО РЕГИОНИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ В БЪЛГАРИЯ.

https://www.seea.government.bg/documents/Analiz_Programi_ZEE_2023.pdf

Действащи програми през 2024 г. имат всичките осем общини в област Ловеч. На общинските програми, които са със срок на действие до 2024 г., е изпратено напомнително писмо от АУЕР за необходимостта да изработят нови актуални програми или да актуализират съществуващите. Програмите за енергийна ефективност на общините следва да са публикувани в сайтовете им:

- Община Априлци – Дългосрочна програма за енергийна ефективност на Община Априлци периода 2025 - 2034 г. (приета с Решение № 237/27.03.2025 г. на Общински съвет Априлци)

НЕ Е НАЛИЧНА ПУБЛИКАЦИЯ В САЙТА НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

- Община Летница – Програма за енергийна ефективност на община Летница 2021-2030 г.

<https://www.letnitsa.bg/sites/default/files/upload/documents/2021-12/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%B5%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%9B%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0%202021%20-%202030%D0%B3..pdf>

- Община Ловеч – План за енергийна ефективност на Община Ловеч за периода 2021-2026 г.

<https://www.lovech.bg/bg/energiyna-efektivnost/plan-za-energiyna-efektivnost-na-obshtina-lovech-za-perioda-2021-2026-g>

- Община Луковит – Общинска дългосрочна програма за енергийна ефективност на Община Луковит 2021-2030 г.

<https://www.lukovit.bg/bg/programi/obshtinska-dalgosrochna-programa-za-energiyna-efektivnost-na-obshtina-lukovit-2021-2030-g/>

- Община Тетевен – Програма за енергийна ефективност на Община Тетевен 2021-2027 г.

<https://www.teteven.bg/index.php/entertainment/2016-08-04-06-24-31/75-2010-04-21-08-11-18>

- Община Троян – Програма за енергийна ефективност на Община Троян за периода 2025-2030 г.

<https://www.troyan.bg/bg/strategii-planove-programi-i-otcheti/programa-za-energiyna-efektivnost-na-obshtina-troyan-za-perioda-2025-2030-g/>

- Община Угърчин – Програма за енергийна ефективност на Община Угърчин 2024-2030 г.

<https://ugarchin.bg/section-61-content.html>

- Община Ябланица – Програма за енергийна ефективност на Община Ябланица 2023-2027 г.

<https://yablanitsa.bg/upload/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%95%D0%95%202023-2027%20%D0%B3..pdf>

На електронната страница на област Ловеч е представена за обществен достъп Областна програма за енергийна ефективност за периода 2021-2030 г. <https://lovech.government.bg/section-101-content.html>

Съгласно чл. 12, ал. 5 и ал. 6 и чл. 63, ал. 4 от ЗЕЕ всичките общински администрации и областната администрация са предоставили информация за изпълнението на програмите за енергийна ефективност и за управлението на енергийното потребление до изпълнителния директор на Агенция за устойчиво енергийно развитие в нормативния срок за отчетната година.

Съгласно разпоредбите на чл. 12, ал. 9 от ЗЕЕ същите годишни отчети следва да бъдат публикувани и на Интернет страниците на съответните администрации.

Законът за енергийна ефективност с разпоредбата на чл. 64 препоръчва към областните и общинските администрации да се създават консултативни съвети по ЕЕ.

Към Областна администрация Ловеч има изградена Областна комисия по енергийна. През 2021 г. и през 2022 г. са проведени по едно заседание в присъствена форма. През 2023 г. е проведено едно присъствено заседание на комисията към Областен управител на

област Ловеч, на което е приет Правилник за организацията и дейността на Областна комисия по енергийна ефективност в област Ловеч.

Няма данни за създадени консултативни съвети към общинските администрации в региона.

Съгласно разпоредбата на чл. 9 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ – изм. ДВ, бр. 86 от 2023 г., в сила от 13.10.2023 г.), общинските съвети приемат дългосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници. Съгласно чл. 10, ал. 3, т. 2 от ЗЕВИ, отчитането се извършва пред изпълнителния директор на АУЕР, пред областния управител и пред общинския съвет. Областен управител на област Ловеч ежегодно, в срока за представяне на отчетите от общините, предоставя на изпълнителния директор на АУЕР информация за изпълнение на общинските програми по чл. 9 от ЗЕВИ в общините на територията на областта. Предоставянето на информацията в АУЕР трябва да се осъществи в срока по чл. 8 от Наредба № РД-16-558/08.05.2012 г. до 31 март на годината, следваща отчетната година. Всички общини са подали отчети в нормативно определения срок, при спазване на утвърдената с образеца форма.

По ЗЕВИ действащи дългосрочни програми през 2024 г. имат всичките осем общини в област Ловеч. Програмите са публикувани в сайтовете им:

- Община Априлци – Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива за периода 2014-2024 г.
<https://www.obshtina-apriltsi.com/section-423-content.html>
- Община Летница – Дългосрочна програма за насърчаване използването на ВЕИ и биогорива на Община Летница 2023-2032 г.
<https://www.letnitsa.bg/bg/node/5611>
- Община Ловеч – Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници на Община Ловеч 2023-2032 г.
<https://www.lovech.bg/uploads/posts/2023/dalgnosrochna-programa-2023-2032-g.pdf>
- Община Луковит – Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2020-2030 г.
<https://www.lukovit.bg/bg/ekologiya/energiina-efektivnost/>
- Община Тетевен – Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Тетевен 2023-2032 г.
<https://www.teteven.bg/index.php/entertainment/2016-08-04-06-24-31/75-2010-04-21-08-11-18>
- Община Троян – Дългосрочна програма на Община Троян за насърчаване използването на възобновяеми източници и биогорива за периода 2023-2033 г.
<https://www.troyan.bg/bg/strategii-planove-programi-i-otcheti/page/>
- Община Угърчин – Дългосрочната програма на Община Угърчин за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива с период на действие 2024-2033 г.
<https://ugarchin.bg/section-61-content.html>
- Община Ябланица – Програма за насърчаване на използването на ВЕИ за периода 2019-2029 г.
https://yablanitsa.bg/main.php?module=documents&object=category&doc_cat_id=17

Съгласно АНАЛИЗИ на АУЕР на изпълнението на общинските и областни програми по енергийна ефективност по региони за икономическо планиране в България:

<https://www.seea.government.bg/bg/informatsionni-byuletini#analizi-na-izpalnenieto-na-obshtinskite-programi-po-energiina-efektivnost>

Общо сградите по чл. 38, ал. 3 от ЗЕЕ за област Ловеч продължават да са **389 бр. с РЗП 445 364 кв.м.**

През 2020 г. две общини в област Ловеч са отчетели като изпълнени 8 бр. ЕСМ. Община Тетевен е отчетела като предписани с доклад от обследване 5 бр. ЕСМ в една сграда за образование, от които 3 мерки са отчетени като изпълнени. Всички отчетени мерки са с нереално високо ниво на отчетен финансов ефект. Мерките са включени в анализа без корекция, като предписани с доклада от обследването. Община Ловеч отчита 5 бр. ЕСМ в една административна сграда. Една ЕСМ не е включена в анализа поради явно несъответствие на вложените средства и очакваните ефекти. За отчетените мерки на община Ловеч няма посочени постигнати или очаквани спестявания на финансови средства. За нуждите на анализа финансовите печалби са определени по аналогия на данни от други отчети. Разходвани са 872,4 хил. лв. средства за включените в анализа 7 бр. изпълнени мерки – по ограждащите конструкции, подмяна дограма и в системи за климатизация. Очакват се спестявания на горива/енергия в размер на 712,0 MWh/год., на CO₂ в размер на 392,1 т/год. и на 376,7 хил. лв./год. финансови средства.

За отчетната **2021 г.** две общини в област Ловеч са отчетели изпълнени мерки за ЕЕ, но в анализа е включен отчетът само на една община. С отчета си община Луковит е посочила 9 обследвани и сертифицирани сгради с общо 25 предписани ЕСМ, за които са отчетени данни за постигнати спестени горива/енергии. В отчета е отбелязано, че мерките не са изпълнени и отчетът не е включен в анализа. Община Тетевен е отчетела 1 обследвана и сертифицирана сграда – ДГ „Слънце“, с. Градежница. Като изпълнени са отчетени 5 ЕСМ – 4 предписани с обследването за ЕЕ и една мярка (вътрешна изолация на стени), която не е препоръчана с доклада от обследването. За изпълнение на мерките са вложени 243,46 хил. лв. Очакват се спестявания на горива/енергия в размер на 309,34 MWh/год., на емисии CO₂ в размер на 126,91 тона/год. и на 12,38 хил. лв./год. финансови средства.

За отчетната **2022 г.** три общини в област Ловеч отчитат изпълнени 13 ЕСМ в 4 сгради, в една СВИО и две инсталации за производство на енергия за собствено потребление. Две от сградите имат издаден сертификат за ЕХ, за другите две сгради няма посочени сертификати. С отчета си община Тетевен отчита една сграда с изпълнени 5 мерки, но посочва данни за постигнати спестявания само за една мярка. Сградата не е сертифицирана. В община Летница е изградена инсталация за БГВ, а в община Луковит в процес на изграждане е ФТЕЦ за производство на ел. енергия за собствени нужди в ПГСС „С. Румянцев“. За двете мерки не са посочени спестявания на финансови средства, съответно срок на откупуване. За отчетената ФТЕЦ в община Луковит са посочени само инвестицията и спестените средства. Вложени са 922 хил. лв. Очакват се спестявания на горива/енергия в размер на 2 641 MWh/год., на емисии CO₂ в размер на 583 т/год. и на 54 хил. лв./год. финансови средства.

За отчетната **2023 г.** две общини в област Ловеч отчитат изпълнение на 3 ЕСМ – една в сграда за обществено обслужване с РЗП 1 043 м² и 2 мерки по СВИО. Отчетената сграда не е обследвана за ЕЕ и няма издаден сертификат за ЕХ. Двете СВИО са обследвани, като изпълнените мерки са посочени в пакет. Другите отчетени данни са коректно попълнени. Инвестирани са 1 190 хил. лв., основно в СВИО на община Ловеч. Спестяванията на горива/енергия са в размер на 609 MWh/год., на емисии CO₂ в размер на 300 тона/год. и на 231 хил. лв./год. финансови средства.

За отчетната **2024 г.** 2 общини в област Ловеч отчитат изпълнени 4 ЕСМ в 2 сгради за обществено обслужване. Сградите не са включени в анализа. За изпълнените мерки не са посочени данни за инвестиции и постигнати или очаквани резултати. Сградите не са

обследвани за ЕЕ и за тях няма прогнозни данни за очаквани ефекти от изпълнение на ЕСМ. Отчетени са единични мерки, финансирани със собствени средства и постигнатите ефекти от тяхното изпълнение могат да бъдат отчетени със следващи годишни отчети, не по-рано от 1 година след изпълнение на мерките.

По данни от АУЕР е актуализирана Таблица № 3. В периода 2020-2023 г. са обследвани общо 24 сгради. На 7 сгради (2,42% от общия брой) са изпълнени мерки за подобряване на ЕЕ, като са подобрени енергийните характеристики на обща РЗП 18 457 кв. м, представляваща 4,14% от РЗП на всички сгради, подлежащи на обследване за ЕЕ.

Таблица № 3 Обследвани сгради и сгради с изпълнени МЕЕ в периода 2020-2023 г. в област Ловеч

Отчетна година	Общо сгради по чл. 38, ал. 3 от ЗЕЕ		Обследвани сгради брой	Сгради с изпълнени мерки за ЕЕ			
	брой	РЗП, кв.м		брой	% от общия	РЗП, кв.м	% от общата
2020	389	445 364	0	2	0,5	6 065	1,46
2021	389	445 364	13	1	20,26	1 224	0,27
2022	389	445 364	4	3	0,7	10 125	2,27
2023	389	445 364	7	1	0,26	1 043	0,23
2024	389	445 364	0	0	0	0	0
2020-2024	389	445 364	32	7	2,42	18 457	4,14

В подадените годишни отчети от Областна администрация Ловеч няма посочени изпълнени дейности и/или мерки за ЕЕ. Данните от годишните отчети на общинските администрации в област Ловеч са обобщени таблично, както следва:

Таблица № 4 Обобщена оценка на ефекта от изпълнените ЕСМ в област Ловеч

Общо по години	Брой ЕСМ	Инвестиции, хил. лв.	Спестени горива и енергии, MWh/год	Спестени средства, хил. лв./год.	Спестени емисии CO ₂ , тона/год.
2024 г.	0	0	0	0	0
2023 г.	3	1 190,0	609,0	231,0	300,0
2022 г.	13	922,0	2 641,0	54,0	583,0
2021 г.	5	243,46	309,34	12,38	126,91
Общо 2021-2024 г.	21	2 355,46	3 559,34	297,38	1 009,91

По данни от АУЕР е актуализирана Таблица № 5 за периода 2020-2023 г. за въвеждане на ВЕИ в сгради като ЕСМ.

Таблица № 5 Въведени ВЕИ в сгради в периода 2020-2023 г. в област Ловеч

Община	Бр. сгради с въведени ВЕИ	Вложени инвестиции, хил.лв.	Спестени горива и енергии, MWh/г.	Спестени средства, хил.лв.	Спестени емисии CO ₂ , т/г.
2022 г.	2	209	1 925	0	389
2023 г.	1	17,1	10,25	6,00	8,29
Общо	3	226,1	1935,25	6,00	397,29

По данни от АУЕР е актуализирана Таблица № 6 за периода 2020-2023 г. за въведени ЕСМ в системи за външно изкуствено осветление (СВИО).

Таблица № 6 Въведени ЕСМ в СВИО в периода 2020-2023 г. в област Ловеч

Община	Бр. въведени мерки	Вложени инвестиции, хил.лв.	Спестени горива и енергии, MWh/г.	Спестени средства, хил.лв.	Спестени емисии CO ₂ , т/г.
2022 г.	1	73,63	75,17	2,39	30,06
2023 г.	2	1 172,5	599,2	225,3	291,3
Общо	3	1 246,13	674,37	227,69	321,39

✓ **Изпълнение на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива**

Информацията за изпълнените дейности и мерки за насърчаване използването на енергия от ВИ и биогорива в общините от региона се основава изцяло на годишните отчети и информация, постъпили в АУЕР. Съгласно АНАЛИЗИ на АУЕР на изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива по региони за икономическо планиране в България:

<https://www.seea.government.bg/bg/informatsionni-byuletini#analizi-na-izpalnenieto-na-obshtinskite-programi-za-nasarchavaneto-izpolzvaneto-na-energiya-ot-vazobnovyaemi-iztochnitzi-i-biogoriva>

През 2020 г. за област Ловеч всички общини са подали отчети в нормативно определения срок, при спазване на утвърдената с образеца форма. През отчетната година са планирани 28 бр. мерки за насърчаване производството и потреблението на енергия от ВИ и от биогорива в съответствие с НПДЕВИ, но не са отчетени като изпълнени. Обобщените данни за потреблението на горива в област Ловеч в общинския транспорт за 2020 г. са:

- Потребление на дизелово гориво 174 117 литра;
- Количество биодизел (6%) 10 446 литра;
- Потребление на бензин 63 893 литра;
- Количество биоетанол (7%) 4 471 литра.

Отчетено е количествено намаление в общото потребление на дизелово гориво и бензин в сравнение с предходната 2019 г. Спестени са емисии CO₂ от използване на примесите биодизел и биоетанол в общото отчетено количество течни горива.

През 2021 г. в областта няма отчетени въведени инсталации за производство на енергия от ВИ през 2021 г. за собствено потребление. Община Летница отчита 15 бр. ФТВЕ, частна собственост, за производство на енергия за търговски цели с обща инсталирана мощност 4 070 kWp, от които три с мощност 1 000 kW всяка, 8 бр. с мощност 30 kWp и 4 бр. с мощност съответно 400, 198, 132 и 100 kWp. За отчетените централи не са посочени други технически данни. През отчетната година са планирани 30 бр. мерки за насърчаване производството и потреблението на енергия от ВИ и от биогорива в съответствие с НПДЕВИ, но не са отчетени като изпълнени. Обобщените данни за потреблението на горива в област Ловеч в общинския транспорт за 2021 г. са:

- Потребление на дизелово гориво 182 089 литра;
- Количество биодизел (6%) 10 926 литра;
- Потребление на бензин 62 420 литра;

- Количество биоетанол (7%) 5 618 литра.

Отчетено е количествено завишение в общото потребление на дизелово гориво и почти еднакво потребление на бензин в сравнение с предходната 2020 г.

През 2022 г. в областта е отчетена една инсталации за производство на БГВ от слънчева енергия в община Летница, въведена през 2022 г. за собствено потребление, с инсталирана мощност 4,5 kW, с годишно производство 13,14 MWh/ год. Вложени са 9,252 хил. лв. Очакват се спестявания на горива/енергия в размер на 4,725 MWh/год., на емисии CO₂ в размер на 3,87 т/год. и на 1,2 хил. лв./год. финансови средства. Община Летница отчита 7 бр. ФТВЕ, частна собственост, за производство на енергия за търговски цели с обща инсталирана мощност 1642,5 kWp. За отчетените централи не са посочени технически данни. През отчетната година са планирани 35 бр. мерки за насърчаване производството и потреблението на енергия от ВИ и от биогорива в съответствие с НПДЕВИ, но не са отчетени като изпълнени. Обобщените данни за потреблението на горива в област Ловеч в общинския транспорт за 2022 г. са:

- Потребление на дизелово гориво 204 767 литра;
- Количество биодизел (6%) 12 268 литра;
- Потребление на бензин 77 226 литра;
- Количество биоетанол (7%) 6 072 литра.

През 2023 г. в областта е отчетена една общинска инсталация за производство на БГВ от слънчева енергия в община Летница, за която не са посочени технически данни. Инсталацията е въведена и отчетена през 2022 г. и като такава не е включена в анализа. Община Летница отчита и две частни ФТЕЦ, всяка с инсталирана мощност 30 kWp за производство на ел. енергия за собствено потребление. За отчетените централи не са посочени други технически данни.

Отчитат се и въведените в експлоатация инсталации на крайни клиенти, произвеждащи електрическа енергия от ВИ за собствено потребление, включително и когато продават излишъците от произведената енергия. Поради особеностите на ЗУТ при въвеждане в експлоатация на строежи с различна категория, за целите на отчитането, респективно на анализа, е прието с годишните отчети да се отчитат всички инсталации, за които общините са издали разрешение за строеж. За област Ловеч въведените в експлоатация инсталации/дадени разрешителни за строеж са 37 бр. с обща инсталирана мощност 3 595 kWp, от които с мощност до 30 kWp са 20 бр. със съответна обща инсталирана мощност 579 kWp и 17 бр. с мощност над 30 kWp с обща инсталирана мощност 3 016 kWp.

През отчетната година са планирани 14 бр. мерки за насърчаване производството и потреблението на енергия от ВИ и от биогорива в съответствие с НПДЕВИ, три от които са отчетени като изпълнени.

Не са регистрирани сериозни промени в потреблението на течни горива. Обобщените данни за потреблението на горива в област Ловеч в общинския транспорт за 2023 г. са:

- Потребление на дизелово гориво 184 382 литра;
- Количество биодизел (6%) 11 063 литра;
- Потребление на бензин 61 058 литра;
- Количество биоетанол (7%) 5 495 литра.

По данни на АУЕР е актуализирана Таблица № 7 за обекти в експлоатация за производство на ел. енергия по административни области и видове ВИ, за област Ловеч.

<https://portal.seea.government.bg/bg/EnergyByRegionAndRip>

Таблица № 7 Брой обекти и вид ВИ в област Ловеч

Вид ВИ	Енергийни обекти, бр.	Инсталирана мощност, MW
Водна енергия	20	15,825000
Слънчева енергия	382	174,309170
Вятърна енергия	1	2,720000
Общо	403	192,854170

От 2021 г. до сега са инсталирани още 341 бр. обекти със слънчева енергия и инсталираната мощност е увеличена с над 146 MW.

В Списък на притежателите на активни удостоверения за енергийни спестявания, съгласно чл. 75, ал. 3, т. 2 от ЗЕЕ, дали съгласие за публикуване, са:

- ОБЩИНА ЛОВЕЧ – с енергийни спестявания 1 064,18 MWh
- ОБЩИНА ЛУКОВИТ – с енергийни спестявания 745,583 MWh

✓ **Системи за външно изкуствено осветление (СВИО)**

Външното изкуствено осветление в населените места е най-големият потребител на енергия в сектора на обществените услуги, с най-голям потенциал за енергийни спестявания и най-бърза възвръщаемост на вложените инвестиции.

За периода 2021-2024 г. в област Ловеч са изпълнени два проекта с източник на финансиране – Програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“ с финансиране от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2014–2021 г. по процедура „BGENERGY-2.001 Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура - системи за външно изкуствено осветление на общините“.

Изпълнени проекти:

- BGENERGY-2.001-0082-C01 „Подобряване на енергийната ефективност на система за външно изкуствено осветление на 4 населени места в община Априлци“ с бенефициент Община Априлци;
- BGENERGY-2.001-0101-C02 „Енергийно ефективна модернизация на селищните системи за външно изкуствено осветление на гр. Ловеч и с. Дойренци“ с бенефициент Община Ловеч.

Подробна информация за изпълнените проекти за изграждане на СВИО в област Ловеч за периода 2021-2024 г. е дадена в **Приложение 1** към настоящата Междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=ovDvbWFp7C1Oyes4Ws4ryQ%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

В процес на изпълнение са нови четири проекта с източник на финансиране – Национален план за възстановяване и устойчивост, с финансиране от Мехнизма за възстановяване и устойчивост.

Проекти в процес на изпълнение:

По Процедура BG-RRP-4.025 „ПОДКРЕПА ЗА ЕНЕРГИЙНО ЕФЕКТИВНИ СИСТЕМИ ЗА УЛИЧНО ОСВЕТЛЕНИЕ - ПОКАНА 1“:

- BG-RRP-4.025-0011-C02 „Рехабилитация и модернизация на системи за външно изкуствено осветление на територията на община Троян, намиращи се в населените места гр. Троян, с. Орешак и с. Черни Осъм“ с Бенефициент Община Троян.

По Процедура BG-RRP-4.028 „ПОДКРЕПА ЗА ЕНЕРГИЙНО ЕФЕКТИВНИ СИСТЕМИ ЗА УЛИЧНО ОСВЕТЛЕНИЕ - ПОКАНА 2“:

- BG-RRP-4.028-0061-C01 „Реконструкция и модернизация на системи за външно изкуствено осветление на територията на община Троян-II“ с бенефициент Община Троян;
- BG-RRP-4.028-0056-C01 „Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление в 22 населени места в община Ловеч“ с бенефициент Община Ловеч;
- BG-RRP-4.028-0007-C01 „Рехабилитация и модернизация на система за външно изкуствено осветление на територията на община Тетевен“ с бенефициент Община Тетевен.

Подробна информация за **проекти в процес на изпълнение** за изграждане на системи за външно изкуствено осветление (СВИО) в област Ловеч е дадена в **Приложение 2** към настоящата Междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=A3JqNXQLXvL7cI7UnFwcjA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

- ✓ **Сгради държавна собственост, използвани от държавната администрация, с РЗП над 250 кв.м**

В „АНАЛИЗ на състоянието на енергийната ефективност в страната и на годишния напредък по изпълнението на политиката и мерките за повишаване на енергийната ефективност през 2023 г. в България“ на АУЕР, в **Приложение 2: „Обобщен списък на отопляваните и/или охлаждащите сгради държавна собственост, използвани от държавната администрация, с РЗП над 250 м²“** е дадена информацията за сградите, притежавани и използвани от държавната администрация, която е предоставена от съответните администрации (министерства, агенции, комисии, областни администрации) до 15 декември 2023 г.

Информацията за ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ ЛОВЕЧ е:

- Брой сгради – 2;
- Площ, неотговаряща на минималните изисквания за ЕХ – 13 888,45 м².

- **Административна сграда на Областна администрация Ловеч, ул. „Търговска“ № 43, гр. Ловеч**

През 2023 г. Областна администрация Ловеч кандидатства по процедура BG-RRP-4.020 „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на публичен сграден фонд за административно обслужване, култура и спорт“, в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост, компонент 4 „Нисковъглеродна икономика“, инвестиция „Подкрепа за обновяване на сградния фонд“ с предложение за изпълнение на инвестиция (ПИИ).

Съгласно Договор за финансиране № **BG-RRP-4.020-0099-C01 „Устойчиво енергийно обновяване на Административна сграда на Областна администрация Ловеч“** за предоставяне на средства на крайни получатели от Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ/Механизма), максималната стойност на одобрените средства за

Областна администрация Ловеч като краен получател е в размер на 3 296 763,26 лева с включен ДДС, при собствено съфинансиране в размер на 229 682,04 лева с включен ДДС.

Основната цел на ПИИ е да се постигне устойчиво енергийно обновяване на Административна сграда на Областна администрация Ловеч, публична държавна собственост по Акт № 515 от 04.02.2003 г., с разгъната застроена площ (РЗП) 6759,45 кв.м.

Поставени са и следните конкретни цели:

- Подобряване на енергийните характеристики на Административна сграда на Областна администрация Ловеч чрез прилагане на енергоспестяващи мерки (ЕСМ) и пакети от мерки, както по околните повърхнини, така и по системите за отопление, вентилация и климатизация, а също и такива по оползотворяване на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за собствени нужди;
- Достигане на клас на енергопотребление „А“ след прилагане на енергоспестяващите мерки;
- Постигане на минимум 30% спестяване на ползваната първична енергия;
- Намаляване на разходите за енергопотребление, което ще доведе и до спестяване на публичен ресурс;
- Подобряване на условията в помещенията за предоставяне на услуги и за работа;
- Подобряване на достъпността на архитектурната среда за административно обслужване на гражданите, включително тези с увреждания, съгласно изискванията на нормативната уредба в страната.

Горните цели ще бъдат постигнати при спазване на „принципа за ненанасяне на значителни вреди“ – 2021/C58/01 по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852.

Във връзка с изискванията на Насоките за кандидатстване по процедурата са изпълнени следните предварителни дейности:

- Извършване на първоначално обследване за енергийна ефективност (ЕЕ) и сертифициране за ЕЕ;
- Изготвяне на техническо обследване и технически паспорт на сградата.

След изпълнението на ПИИ ще бъдат постигнати следните резултати:

- Завършено енергийно-ефективно обновяване на сграда, държавна собственост, предназначена за административно обслужване, с РЗП 6759,45 кв.м;
- Постигнат клас на енергопотребление „А“ чрез приложен пакет от мерки, след изпълнението на който сградата ще произвежда повече от 55% от енергията, потребявана за отопление, вентилация, охлаждане, гореща вода и осветление;
- Подобрени условия в помещенията за предоставяне на услуги и за работа и по-достъпна архитектурна среда;
- Подобрени експлоатационни характеристики за удължаване на жизнения цикъл на целевата сграда.

Като индикатори в ПИИ, освен завършеното енергийно-ефективно обновяване на сградата, държавна собственост, предназначена за административно обслужване, с РЗП 6759,45 кв.м, са заложили: намаляване на емисиите на парникови газове с целева стойност 209,84 тона CO₂ екв. и понижаване на годишното потребление на първична енергия с целева стойност 1 028 231 kWh/година.

Към момента, в изпълнение на дейностите по Договор за финансиране № BG-RRP-4.020-0099-C01, има изготвен инвестиционен проект и предстоят строително-ремонтни работи за прилагане на мерки за енергийна ефективност в сградата.

Крайният срок за изпълнението на договора е 30.06.2026 г.

- **Сграда на Дом „Преслав“, ул. „Търговска“ № 24, гр. Ловеч**

Сградата е предложена и е включена в План за интегрирано развитие на Община Ловеч (ПИРО) 2021-2027 г. в Приложение 1 „Мерки в програмата за реализация“, Мярка

10.1 „Прилагане на мерки за енергийна ефективност на сгради-държавна собственост от публичната инфраструктура“ като обект: „**Прилагане на мерки за енергийна ефективност в сградата на Дом „Преслав“ – гр. Ловеч и осигуряване на достъпна среда**“ с прогнозна стойност 1 056 090,00 лв.

За периода 2021-2024 г. в област Ловеч са изпълнени два проекта с източник на финансиране – Оперативна програма „Региони в растеж“ (ОПРР) 2014–2020 г. по Процедура „BG16RFOP001-1.020 Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020-Ловеч“.

Изпълнени проекти:

- BG16RFOP001-1.020-0002-C07 „Реконструкция, обновяване и оборудване на сгради и рехабилитация на дворни пространства на целодневни детски градини и ясли в гр. Ловеч и рехабилитация на дворни пространства в общински училища в гр. Ловеч“ с бенефициент Община Ловеч;
- BG16RFOP001-1.020-0009-C05 „Преустройство на сградата на Младежки дом Ловеч, за младежки дейности, музейни дейности и дейности на Община Ловеч“ с бенефициент Община Ловеч.

Подробна информация за **изпълнените проекти** с внедряване на мерки за енергийна ефективност в област Ловеч за периода 2021-2024 г. е дадена в **Приложение 1** към настоящата междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=2vPCjUHWYkGk8qCLK9dA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

✓ **Проекти в процес на изпълнение**

В процес на изпълнение са следващите проекти с източник на финансиране – Национален план за възстановяване и устойчивост, с финансиране от Механизма за възстановяване и устойчивост.

По Процедура BG-RRP-4.020 „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА ПУБЛИЧЕН СГРАДЕН ФОНД ЗА АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ, КУЛТУРА И СПОРТ“:

- BG-RRP-4.020-0003-C01 „УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА СГРАДАТА НА ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР ЛОВЕЧ“ с бенефициент Драматичен театър - Ловеч;
- BG-RRP-4.020-0099-C01 „Устойчиво енергийно обновяване на Административна сграда на Областна администрация Ловеч“ с бенефициент Областна администрация Ловеч;
- BG-RRP-4.020-0064-C01 „Внедряване на мерки за енергийна ефективност в Сградата на ОДМВР, гр. Ловеч и Сградата „Пътна полиция-КАТ“, гр. Ловеч“ с бенефициент Областна дирекция на МВР гр. Ловеч;
- BG-RRP-4.020-0067-C01 „Внедряване на мерки за енергийна ефективност в Сграда №1 и Сграда №2 на РУ Луковит и в Сграда на РУ Тетевен“ с бенефициент Областна дирекция на МВР гр. Ловеч;
- BG-RRP-4.020-0072-C01 „Устойчиво енергийно обновяване на общинска административна сграда гр. Априлци“ с бенефициент Община Априлци;
- BG-RRP-4.020-0070-C01 „Устойчиво енергийно обновяване на сградата на НЧ „Петър Берон - 1927“, кв. Зла река, гр. Априлци“ с бенефициент Община Априлци;
- BG-RRP-4.020-0077-C01 „Енергийно обновяване на сграда за обществено обслужване в областта на културата, представляваща Природонаучен музей в с. Черни Осъм, община Троян“ с бенефициент Община Троян;

- BG-RRP-4.020-0035-C01 „Прилагане на мерки за енергийна ефективност на сградата на Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ - Ловеч в ПИ № 43952.507.4602, гр. Ловеч, общ. Ловеч“ с бенефициент Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ - Ловеч.

По Процедура BG-RRP-11.010 „Извършване на строителни дейности и доставка на оборудване и обзавеждане с оглед реформиране на съществуващите домове за стари хора“:

- BG-RRP-11.010-0042-C01 „Извършване на строителни дейности и доставка на оборудване и обзавеждане на Център за резидентна грижа за възрастни хора в надтрудоспособна възраст без увреждания“ с бенефициент Община Априлци;
- BG-RRP-11.010-0048-C01 „Извършване на основен ремонт, преустройство и прилагане на мерки за енергийна ефективност и доставка на оборудване и обзавеждане с цел реформиране на съществуващ дом за стари хора в гр. Ловеч“ с бенефициент Община Ловеч;
- BG-RRP-11.010-0012-C01 „Реформиране на Дом за стари хора в с. Добродан, община Троян“ с бенефициент Община Троян;
- BG-RRP-11.010-0046-C01 „Вътрешно преустройство, реконструкция, пристрояване и обзавеждане на дом за стари хора гр. Угърчин и нова сграда за трудотерапия и рехабилитация“ с бенефициент Община Угърчин.

По Процедура BG-RRP-1.011 „Ремонт и рехабилитация на общежития в системата на училищното образование“:

- BG-RRP-1.011-0020-C01 „Основен ремонт и въвеждане на мерки за енергийна ефективност на сграда общежитие към СУ „Васил Левски“ гр. Априлци“ с бенефициент Община Априлци;
- BG-RRP-1.011-0007-C01 „Ремонт и рехабилитация на Център за подкрепа и личностно развитие - ученическо общежитие, гр. Ловеч“ с бенефициент Община Ловеч.

По Процедура BG16FFPR002-1.014 „Изграждане на центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение“:

- BG-RRP-1.014-0028-C01 „Изграждане на Център за високи постижения в професионалното образование и обучение в НПГВМ „Проф. д-р Димитър Димов“ гр. Ловеч“ с бенефициент НПГВМ „Проф. д-р Димитър Димов“ гр. Ловеч“.

По Процедура BG-RRP-1.007 „Модернизация на образователна среда“:

- BG-RRP-1.007-0031-C01 „Модернизация на образователната среда в гр. Ловеч - прилагане на мерки за енергийна ефективност, основен ремонт и реконструкция на СУ „Тодор Кирков“ с бенефициент Община Ловеч;
- BG-RRP-1.007-0091-C01 „Модернизация на образователната среда на ОбУ „Неофит Рилски“ - с. Дерманци“ с бенефициент Община Луковит;
- BG-RRP-1.007-0216-C01 „Модернизация на СУ „Св. Климент Охридски“, гр. Троян“ с бенефициент Община Троян;
- BG-RRP-1.007-0061-C01 „Модернизация на образователната среда в гр. Ябланица - основен ремонт, обновяване и реконструкция на СУ „Васил Левски“ с бенефициент Община Ябланица.

Подробна информация за **проекти в процес на изпълнение** с внедряване на мерки за енергийна ефективност в област Ловеч е дадена в **Приложение 2** към настоящата междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=A3JqNXQLXvL7cI7UnFwcjA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

Б. БИТОВ СЕКТОР

По данни на Националния статистически институт (НСИ) от 20.01.2025 г. през 2023 г. жилищният фонд в област Ловеч се състои от 68 298 броя жилищни сгради и 92 438 броя жилища.

<https://www.nsi.bg/bg/content/11415/%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82-%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%87>

Националният статистически институт, Териториално статистическо бюро – Северозапад, отдел „Статистически изследвания – Ловеч“ публикува данни по тримесечия за броя на **въведените в експлоатация жилищни сгради в област Ловеч и новопостроените жилища в тях.**

https://www.nsi.bg/tsb/wp-content/uploads/2024/12/%D0%96%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%89%D0%B0_III-24.pdf

Статистическите данни за новопостроените жилищни сгради и жилища са разработени на базата на тримесечна информация, получавана от общинските администрации. В обхвата на наблюдението се включват новопостроените жилищни сгради с одобрен приемателен протокол образец 16 или издадено разрешение за ползване съгласно Наредба № 2/31.07.2003 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Повече информация и данни за въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища са достъпни в Информационна система „ИНФОСТАТ“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=152) и на интернет страницата на НСИ, раздел „Краткосрочна статистика на жилищните сгради“ (<http://www.nsi.bg/node/3087/>). При новопостроените сгради са изпълнени влезите в сила завишени изисквания при проектирането им и изграждането им относно съхранението на енергията в сградите чрез нормативни коефициенти на топлопреминаване на ограждащите сградни елементи (външни стени, под, покрив).

✓ Изпълнение на алтернативна мярка „Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради“

През 2023 г. в град Ловеч са **въведени в експлоатация** последните четири сгради от сключените договори за целево финансиране по Програмата. С това изпълнението на Програмата в област Ловеч е **приключено**.

По данни от МРРБ: <https://www.mrrb.bg/bg/energijna-efektivnost/nacionalna-programa-za-ee-na-mnogofamilni-jilistni-sgradi/aktualna-informaciya-za-napreduka-po-programata/>

Актуална информация към 30.04.2024 г. по НПЕЕМЖС за област Ловеч по общини

Таблица № 8

Област Ловеч	Брой сключени договори за целево финансиране (от регистъра на ББР)	Брой сгради със стартирали дейности (от момента на стартиране изготвянето на ТО)	Брой сгради с обявена ОП за ТО/ОЕЕ, но без скл.договор	Брой сгради въведени в експлоатация
Ловеч	15	15	0	15
Луковит	3	3	0	3
Тетевен	10	10	0	10
Троян	5	5	0	5
Общо област	33	33	0	33

По данни от обединения Регистър на сключените договори между община, областен управител и ББР, актуализиран от Областна администрация Ловеч към 31.08.2023 г., обобщената информация за очаквания ефект от изпълнението на **приключените** договори е следната:

- Подобрена жилищна инфраструктура – 138 805,71 кв.м РЗП (след заснемане на сградите);
  - Бр. обновени жилища – 2 238 бр.;
  - Бр. жители, облагодетелствани от подобрената инфраструктура – 3 918 души;
  - Стойност на всички дейности по сградите – близо 22,2 млн.лв.
- ✓ **Изпълнение на договори по Оперативна програма „Региони в растеж“ (ОПРР) 2014-2020 г., ПО 1 и ПО 2**

За оценявания период 2021-2024 г.

По Процедура „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020-Ловеч“ на Приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020 г. с бенефициент Община Ловеч:

Изпълнен проект:

- BG16RFOP001-1.020-0007-C01 „Прилагане на мерки за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в гр. Ловеч - етап 3“.

По Процедура „Енергийна ефективност в периферните райони – 2“ на Приоритетна ос 2 на ОПРР 2014-2020 г. с бенефициент Община Троян:

Изпълнен проект:

- BG16RFOP001-2.002-0007-C01 „Повишаване на енергийната ефективност на сградите: административна сграда на държавната администрация на ул. „Захари Стоянов“ № 4, гр. Троян (РУ „Полиция“); МЖС на ул. „Христо Ботев“ № 160, гр. Троян и МЖС на ул. „Христо Ботев“ № 266-272, гр. Троян“.

По процедура „Енергийна ефективност в периферните райони – 3“ на Приоритетна ос 2 на ОПРР 2014-2020 г. с бенефициент Община Троян:

Изпълнени проекти:

- BG16RFOP001-2.003-0019-C01 „Повишаване на енергийната ефективност на многофамилни жилищни сгради в гр. Троян с адреси: ж.к. „Лъгът“, бл. 11 „Хисар“; ж.к. „Младост“, бл. 5“;
- BG16RFOP001-2.003-0020-C01 „Повишаване на енергийната ефективност на многофамилни жилищни сгради в гр. Троян с адреси: ж.к. „Лъгът“, бл. 12; ул. „Лъгът“ № 2, бл. „Маистрой-2“; ж.к. „Черногор“ № 16, № 18, № 20 – „Арда“, „Марица“, „Тунджа“; ул. „Опълченска“ № 12, бл. „Балкан“;
- BG16RFOP001-2.003-0021-C01 „Повишаване на енергийната ефективност на многофамилни жилищни сгради в гр. Троян с адреси: ул. „Васил Левски“ № 332; ж.к. „Младост“, бл. 2; ул. „Пенчо Хаджи Найденов“ № 7; ул. „Христо Ботев“ № 105 и 107 и ул. „Тома Хитров“ № 23“.

Подробна информация за **изпълнените проекти** с внедряване на мерки за енергийна ефективност в област Ловеч е дадена в **Приложение 1** към настоящата междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=2vPCjUHWYklcGk8qCLK9dA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

- ✓ **Изпълнение на договори по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.**

По Процедура BG16FFPR002-5.001 „За по-чист въздух!“

Проект в процес на изпълнение:

- BG16FFPR002-5.001-0009-C01 „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“ с бенефициент Община Ловеч

Дата на стартиране 10.05.2024 г.

Дата на приключване 10.05.2029 г.

Кратко описание на проекта:

Община Ловеч е допустим бенефициент през програмен период 2021-2027 г. по Приоритет „Въздух“ за подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ) чрез намаляване наднормените нива на фини прахови частици (и ФПЧ10) по Програма „Околна среда 2021-2027“. Целта на мярката е да допринесе за подобряване на качеството на атмосферния въздух (КАВ), чрез намаляване наднормените нива на фини прахови частици (ФПЧ10) на територията на общини с нарушено КАВ по този показател в периода 2017-2021 г. Фокусът на проектното предложение е върху битово отопление на твърди горива, чрез инвестиции, с цел замяната на печки/котли на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление, допринасящи за намаляването на вредните емисии и оттам подобряване на качеството на атмосферния въздух, което води до значителен положителен ефект върху човешкото здраве.

Проектното предложение е в съответствие със заложените мерки в действащата общинска Програма за управление и подобряване на качеството на атмосферния въздух в община Ловеч за периода 2022-2026 г. За намаляване на емисиите от битовото отопление в плана за действие към програмата са заложили краткосрочни и дългосрочни мерки за поетапна подмяна на старите и неефективни стационарни индивидуални и многофамилни горивни устройства на твърдо гориво с нови и екологични алтернативи, отговарящи на изискванията на Регламента за екодизайн. Дейностите, предвидени в проектното предложение, включват подготвителни дейности, основни дейности и дейности по организация, управление и видимост.

Обща стойност на проекта: 26 233 688,11 лв., изцяло БФП.

Общо реално изплатени суми (към момента): 1 589 802,53 лв.

Индикатори - целева стойност:

- Жилища с подменени отоплителни устройства на твърдо гориво – 2 397 бр.
- Общо произведена енергия от възобновяеми източници (от които: електроенергия) – 59,49 MWh/y
- Спестени емисии на ФПЧ10 – 72,09 т/год.
- Жители, ползващи се от мерки за качеството на въздуха – 37 630 лица
- Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (от които: електроенергия, топлинна енергия) – 0,5 MW

Подробна информация за **проекти в процес на изпълнение** с внедряване на мерки за енергийна ефективност в област Ловеч е дадена в **Приложение 2** към настоящата междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=ddEJNHITpqKr1%2BzM0CAidA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

- ✓ **Изпълнение на договори по Национален план за възстановяване и устойчивост, с финансиране от МВУ**

По Процедура BG-RRP-4.023 „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА ЖИЛИЩНИЯ СГРАДЕН ФОНД -ЕТАП I“ - със 100% БФП:

Проекти в процес на изпълнение:

- Община Ловеч е бенефициент на **14 бр. договори** за прилагане на мерки за енергийна ефективност на жилищни сгради;

- Община Тетевен е бенефициент на **1 бр. договор** за за прилагане на мерки за енергийна ефективност на жилищна сграда;
- Община Троян е бенефициент на **7 бр. договори** за прилагане на мерки за енергийна ефективност на жилищни сгради.

По Процедура BG-RRP-4.023 „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА ЖИЛИЩНИЯ СГРАДЕН ФОНД -ЕТАП II“ - с 80 % БФП:

- Не са подадени проектни предложения.

Очаква се процедурата да бъде прекратена, подготвените, но не класирани проектни предложения от ЕТАП I, да бъдат „прехвърлени“ към предстоящата национална програма със 100% безвъзмездно саниране.

Подробна информация за **проекти в процес на изпълнение** с внедряване на мерки за енергийна ефективност в област Ловеч е дадена в **Приложение 2** към настоящата междинна оценка. Източник на информацията: <https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=A3JqNXQLXvL7cI7UnFwcjA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

В. ИНДУСТРИАЛЕН СЕКТОР

✓ Определяне на индивидуални цели за енергийни спестявания

За подпомагане изпълнението на националната цел за енергийна ефективност в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България се въвежда схема за задължения за енергийни спестявания и алтернативни мерки, които да осигурят постигането на обща кумулативна цел за енергийни спестявания при крайното потребление на енергия за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г.

Разликата между общата кумулативна цел по ал. 1 и прогнозните енергийни спестявания от прилагането на алтернативните мерки се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания между следните задължени лица:

1. крайни снабдители, доставчици от последна инстанция, търговци с издадена лицензия за дейността "търговия с електрическа енергия", които продават електрическа енергия на крайни клиенти повече от 20 GWh годишно;
2. топлопреносни предприятия и доставчици на топлинна енергия, които продават топлинна енергия на крайни клиенти повече от 20 GWh годишно;
3. крайни снабдители и търговци на природен газ, които продават на крайни клиенти повече от 10 GWh годишно;
4. търговци на течни горива, които продават на крайни клиенти повече от 2000 тона течни горива годишно;
5. търговци на твърди горива, които продават на крайни клиенти повече от 13 хил. тона твърди горива годишно.

Поименен списък на задължените лица по чл. 14а, ал. 4 от Закона за енергийна ефективност и стойностите на определените им индивидуални цели за енергийни спестявания за 2024 г., утвърден със заповед на Министъра на енергетиката № Е-РД-16-171/25.03.2024 г. https://www.seea.government.bg/documents/AUER_Ind_Celi_25.03.2024.pdf

✓ Производство и потребление на енергия от ВЕИ

През разглеждания период от 2021 г. до сега производството на енергия от ВЕИ в област Ловеч се е увеличило значително. От 62 енергийни обекта с обща инсталирана мощност 46,05 MW обектите в експлоатация за производство на ел. енергия от трите вида

енергийни ресурси (вятър, слънце и вода) са общо 403 бр. с обща инсталирана мощност над 192 MW. Въведените енергийни обекти с усвояване на слънчева енергия са се увеличили над 9 пъти от 41 броя през 2021 г. до 382 бр. към настоящия момент. Енергийните обекти за производство на енергия от ВИ за търговски цели по видове ВИЕ и инсталирана мощност в общините на област Ловеч са посочени в Таблица № 9. Източник на информацията: <https://portal.seea.government.bg/bg/ByRegions>

Табл. № 9 Обекти в експлоатация за производство на ел. енергия по общини

Община	Вид ВИ	ЕНЕРГИЙНИ ОБЕКТИ (бр.)	ИНСТАЛИРАНА МОЩНОСТ (MW)
Априлци	Водна енергия	5	5,300000
	Слънчева енергия	18	0,590630
Общо:		23	5,890630
Летница	Слънчева енергия	25	15,297515
Общо:		25	15,297515
Ловеч	Водна енергия	2	2,000000
	Слънчева енергия	200	134,351025
Общо:		202	136,351025
Луковит	Водна енергия	3	3,255000
	Слънчева енергия	40	7,164020
Общо:		43	10,419020
Тетевен	Водна енергия	6	2,120000
	Слънчева енергия	16	1,734620
Общо:		22	3,854620
Троян	Водна енергия	4	3,150000
	Вятърна енергия	1	2,720000
	Слънчева енергия	31	7,002715
Общо:		36	12,872715
Угърчин	Слънчева енергия	37	6,408025
Общо:		37	6,408025
Ябланица	Слънчева енергия	15	1,760620
Общо:		15	1,760620
ОБЩО	Водна енергия	20	15,825000
	Слънчева енергия	382	174,309170
	Вятърна енергия	1	2,720000
Общо област Ловеч:		403	192,854170

- ✓ **Изпълнение на договори по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ (ОПИК) 2014-2020 г.**
- **Процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“** е за предоставяне на фокусирана подкрепа на българските малки и средни предприятия за възстановяване от икономическите последици от разпространението на пандемията COVID-19 чрез подобряване на енергийната им ефективност.

Изпълнени проекти:

По процедурата в област Ловеч са подпомогнати **27 бр. предприятия** чрез БФП в размер на над 2,7 млн. лв. при собствено финансиране в същия порядък.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=%2BnRu8MbA5ad%2BxFQNYRprkw%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

- ✓ **Изпълнение на договори по Национален план за възстановяване и устойчивост, с финансиране от МВУ**
- **Процедура BG-RRP-3.004 „Технологична модернизация“** цели да се повиши ефективността на производствените процеси, да се постигне по-висока производителност, да се намалят производствените разходи и да се оптимизира производствената верига чрез предоставяне на безвъзмездни средства на МСП.

Изпълнени проекти:

По процедурата в област Ловеч са подпомогнати **13 бр. предприятия** чрез БФП в размер на над 3,6 млн. лв. при собствено финансиране в същия порядък.

Проекти в процес на изпълнение:

По процедурата в област Ловеч се изпълняват договори от **3 бр. предприятия** чрез БФП в размер на над 1,3 млн. лв. при собствено финансиране в същия порядък.

- **Процедура BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“** цели предоставяне на безвъзмездни средства за изграждане на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за собствено потребление, комбинирани с локални съоръжения за съхранение на енергия, с което да се насърчи прехода на частния сектор към екосъобразна дейност.

Изпълнени проекти:

По процедурата в област Ловеч е подпомогнато **1 бр. предприятие** чрез БФП в размер на над 85 хил. лв. при собствено финансиране в същия порядък.

Подробна информация за **изпълнените проекти** за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в **Приложение 3** към настоящата междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=A3JqNXQLXvL7cI7UnFwcjA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

- **Процедура BG-RRP-3.007 „Програма за публична подкрепа за развитието на индустриални райони, паркове и подобни територии и за привличане на инвестиции („AttractInvestBG“)** цели да се стимулира икономическият растеж, да се създадат нови работни места и да се увеличи експортният капацитет на страната чрез създаване на благоприятни условия за инвеститорите в индустриалните паркове/зони.

Проекти в процес на изпълнение:

По процедурата в област Ловеч се изпълнява договор от **1 бр. предприятие** чрез БФП в размер на над 23 млн. лв. при собствено финансиране в размер на над 5,8 млн. лв.

- **Процедура BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“** е за предоставяне на безвъзмездни средства за изграждане на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за собствено потребление, комбинирани с локални съоръжения за съхранение на енергия, с което да се насърчи прехода на частния сектор към екосъобразна дейност.

Проекти в процес на изпълнение:

По процедурата в област Ловеч се изпълняват договори от **2 бр. предприятия** чрез БФП в размер на над 486 хил. лв. при собствено финансиране в същия порядък, с общ капацитет за енергия от ВИ 0,33 MW и общ капацитет за съхранение на енергия 342 kW.

- Процедура **BG-RRP-4.021 „ПОДКРЕПА ЗА ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА СГРАДИ В СФЕРАТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО, ТЪРГОВИЯТА И УСЛУГИТЕ“** е за финансиране на мерки за енергийно обновяване на сгради в сферата на производството, търговията и услугите, включително на сгради от сектор туризъм..

Проекти в процес на изпълнение:

По процедурата в област Ловеч се изпълняват договори от **5 бр. предприятия** чрез БФП в размер на над 2,2 млн. лв. при собствено финансиране в размер на над 2,8 млн. лв., заложи са индикатори за спестени горива и енергии над 9 414 MWh/год., за апестени емисии CO₂ над 1 951 т/год и за обновяване на 6 сгради с над 40 хил. кв.м площ.

- Процедура **BG-RRP-3.008 „Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията“** цели да допринесе за ускоряване на прехода към кръгова икономика чрез предоставянето на безвъзмездни средства на предприятията от производствения сектор за въвеждане на кръгови модели за използване на ресурсите и внедряване на неутрални по отношение на климата методи и технологии за производство и потребление на продуктите от дейността им.

Проекти в процес на изпълнение:

По процедурата в област Ловеч се изпълняват договори от **7 бр. предприятия** чрез БФП в размер на над 3,9 млн. лв. при собствено финансиране в размер на над 8,8 млн. лв.

Подробна информация за **проекти в процес на изпълнение** за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в **Приложение 4** към настоящата междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=A3JqNXQLXvL7cI7UnFwcjA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

Г. ТРАНСПОРТ

Основните проблеми за ниската енергийна ефективност на транспортните услуги в област Ловеч, отбелязани в Програмата за енергийна ефективност 2021-2030 г., **остават същите:**

- физически и морално остарял автомобилен парк и лошото му поддържане;
- лоша инфраструктура на ж.п. транспорта;
- нарушена организация на превозите;
- в повечето общини от областта единственият транспорт е автобусният;
- по-голяма част от общинската пътна мрежа е в незадоволително състояние, което е една от причините за значителен преразход на гориво;
- лошо качество на ползваните горива и масла;
- увеличаване на дела на частните автомобили в градския трафик;
- зарядната инфраструктура за електрически превозни средства е в начален стадий на изграждане и се реализира предимно на ниво общини от частни инвеститори.

✓ **Намаляване на потреблението на горива**

В Анализите на АУЕР на изпълнението на общинските краткосрочни и дългосрочни програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива **за годините от 2020 г. до 2023 г.** се отчита **намаление** в сравнение с предходните години на потреблението на горива в общинския транспорт.

Табл. № 10 Потребление на горива в общинския транспорт в област Ловеч

	Общо дизелово гориво, л	Примес биодизел (6%), л	Общо бензин, л	Примес биоетанол (7%), л
2020	174 117	10 446	63 893	4 471
2021	182 089	10 926	62 420	5 618
2022	204 767	12 268	77 226	6 072
2023	184 382	11 063	61 058	5 495

✓ **Електрически превозни средства**

В изпълнение е договор по Национален план за възстановяване и устойчивост, с финансиране от МВУ.

○ **Процедура BG-RRP-8.013 „Екологосъобразна мобилност“**

Цел: Да се изпълнят мерки за устойчива градска мобилност в партньорства при наличието на идентифицирани проекти/приоритети в Плановете за интегрирано развитие на общините (ПИРО) и в Интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите от ниво NUTS 2, както и съответствие с Плановете за устойчива градска мобилност (интегрирани в ПИРО или актуализирани в съответствие с ПИРО).

Проект в процес на изпълнение:

- *BG-RRP-8.013-0010-C02 „Прилагане на интегрирани мерки за постигане на устойчива екологосъобразна градска мобилност и свързаност на територията на общините Ловеч и Троян“ с бенефициент Община Ловеч с партньор Община Троян*

Дата на стартиране 13.05.2024 г.

Дата на приключване 13.05.2026 г.

Кратко описание на проекта:

Ловеч е част от общините с нарушено качество на атмосферния въздух в периода 2017-2021 г. (неотговарящи на изискванията на Европейския съюз за нивата на фини прахови частици), попадащи в обхвата на следните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ). Често концентрацията на ФПЧ е над допустимата за периоди около 150 дни в годината. Причините за замърсяването с ФПЧ са комплексни, а две от тях са застаряващия автопарк в България и липсата на изградена тролейбусна мрежа. Междуградската мобилност между гр. Ловеч и гр. Троян се осъществява от частен превозвач и не покрива най-новите изисквания за въглеродно неутрална Европа.

Целеви групи на проекта жителите и гостите на Община Ловеч и на Община Троян.

Конкретните цели на проектното предложение са:

- Подобряване на системата за обществен градски и междуградски транспорт, чрез закупуването на електробуси, които отговарят на новите европейски предизвикателства за нулеви вредни емисии;
- Въвеждане на нископодови транспортни средства, пригодни за хора с увреждания;
- Подготовка за бъдеща електрификация на градския и междуградски транспорт в Община Ловеч и Община Троян.

Проектът предвижда следните дейности:

1. Доставка на 3 бр. електробуси;
2. Доставка и СМР за изграждане на 3 бр. зарядни станции за електробуси;
3. Изготвяне на нов ГПОД на Община Ловеч;
4. Изготвяне на нов ГПОД на Община Троян;
5. Изграждане на пешеходни пътеки в гр. Ловеч.

Очакваните резултати са трайна промяна в мисленето на хората от двете общини с хоризонт за въвеждане на зелената мобилност във всички сфери на местната икономика.

Обща стойност на проекта: 4 681 816,34 лв., от които БФП 3 578 961,37 лв. и собствено финансиране 1 102 854,97 лв..

Индикатори - целева стойност:

- Бр. нови превозни средства с нулеви емисии – 3 бр.
- Бр. зарядни станции за превозни средства за обществен транспорт – 3 бр.

Подробна информация за **проекти в процес на изпълнение** с внедряване на мерки за енергийна ефективност в област Ловеч е дадена в **Приложение 2** към настоящата междинна оценка.

Източник на информацията:

<https://2020.eufunds.bg/bg/0/101/Project/Search?Prog=ddEJNHITpqKr1%2BzMOCaidA%3D%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

На провелоето се през 2023 г. заседание на Управителния съвет на Национален доверителен еко фонд (НДЕФ) са одобрени за финансиране 16 формуляра за закупуването на 25 електрически превозни средства (ЕПС) по Схема „Електромобили“ на Инвестиционна програма за климата (СЕМ на ИПК), сред които:

- ЕМ 142-3 ОБЩИНА АПРИЛЦИ категория L7e
- ЕМ 142-2 ОБЩИНА АПРИЛЦИ категория L7e

Източник: <https://ecofund-bg>

Придобиването на първия електрически автомобил от **Община Троян** е важна стъпка в посоката на устойчиво развитие на общината. Автомобилът ще бъде използван за предоставяне на социална услуга „Асистентска подкрепа“ на хора с увреждания и възрастни хора, живеещи в най-отдалечените населени места на общината. Електродвигателят осигурява нулеви емисии на CO₂. Това означава, че използването на автомобила ще допринесе за намаляване на замърсяването на въздуха в общината.

Източник: <https://troyanexpress.com/2023/12/obshtina-troyan-zakupi-parvia-elektricheski-avtomobil/>

Но, в областния град Ловеч **няма** облекчения за паркирането на електромобили.

✓ **Зарядна инфраструктура за електрически превозни средства**

Съгласно сайта Vsichkoto.bg – Национален локатор на зарядни станции за електрически автомобили в България, на територията на област Ловеч в 15 населени места или в близост до тях са разположени **34 броя зарядни станции**, от които 21 броя са бързозарядни (AC) и 13 броя са с променлив ток (DC).

✓ **Организация на превозите**

На територията на област Ловеч функционира **Областна комисия по транспорт**, назначавана от областния управител на основание чл. 11, ал. 1 от Наредба № 2 от 15 март 2002 г. за условията и реда за утвърждаване на транспортни схеми и за осъществяване на обществени превози на пътници с автобуси и леки автомобили. В състава на комисията се включват представители на областната администрация, заинтересуваните общини, Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“, областните пътни управления и браншовите организации – Национална транспортна камара и Национален съюз на превозвачите. Областният управител утвърждава областната транспортна схема, включваща всички междуселищни линии, свързващи пунктове от териториите на две или повече общини.

Комисията обсъжда предложенията за промени в маршрутните разписания от областната /ОТС/ и републиканската /РТС/ транспортни схеми. При осъществяване

координация на маршрутните разписания в областната схема, трябва да се осигурява възможност за връзки с разписанията на железопътния транспорт.

Цялата информация за проведените заседания и други инициативи по отношение на Областната комисия по транспорт се публикува на интернет страницата на Областна администрация Ловеч.

Дани за републиканската и междуобластна транспортни схеми за област Ловеч е публикувана в сайта на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ на Министерство на транспорта и съобщенията:
https://www.rta.government.bg/bg/archive_c_otrts

✓ **Подобряване на инфраструктурата и подържане на съществуващата**

Обобщена информация е направена в годишните доклади на Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“ (ДАБДП), включващи докладите на Областна комисия по безопасност на движението по пътищата при Областен управител на област Ловеч:

- Доклад за състоянието на безопасността на движението по пътищата на република България за периода 2020-2021 г. в Приложение 1.1 Доклад Пътнотранспортна обстановка **2020** и Приложение 2.1 Доклад Пътнотранспортна обстановка **2021**;
- Доклад за състоянието на безопасността на движението по пътищата на република България за периода **2022** г.

Източник: <https://www.sars.gov.bg/%d0%b4%d0%be%d0%ba%d0%bb%d0%b0%d0%b4-%d0%b7%d0%b0-%d1%81%d1%8a%d1%81%d1%82%d0%be%d1%8f%d0%bd%d0%b8%d0%b5%d1%82%d0%be-%d0%bd%d0%b0-%d0%b1%d0%b5%d0%b7%d0%be%d0%bf%d0%b0%d1%81%d0%bd%d0%be%d1%81%d1%82-2/>.

На заседанията на Областната комисия по безопасност на движението по пътищата при Областен управител на област Ловеч се разглеждат предложения на ОПУ за участъци за подобряване на републиканската пътна мрежа във връзка с ремонтните програми на АПИ. Приоритизират се участъци за основен или текущ ремонт, както и за проектиране на предвидени обекти с изпълнение на строителни работи през следващите години. Обобщават се предложенията на общините за ремонт на участъци от републиканската пътна мрежа на тяхна територия.

Сред мерките, които следва да предприемат общините, са реконструкция и рехабилитация на улици, ремонт на настилки, строителство и реконструкция на тротоари и почистване на банкети, сигнализиране с пътни знаци и пътна маркировка, обезопасяване на пешеходни пътеки и изграждане на пешеходна инфраструктура, поставяне на изкуствени неравности.

Обобщаване на нуждите на ниво област:

- подобряване на асфалтобетонена настилка (в лошо и незадоволително състояние) по улици и по общински пътища;
- подмяна на проблемни пътни знаци/поставяне на липсващи;
- подмяна на маркировка в лошо състояние; полагане на пътна маркировка (където в момента изцяло липсва);
- отстраняване на установени несъответствия между пътни знаци и маркировка;
- ремонт/рехабилитация на проблемни банкети и изграждане на нови банкети (на местата, където изцяло липсват);
- ремонт/рехабилитация на проблемни тротоари и изграждане на нови тротоари (на местата, където изцяло липсват);

- подмяна на ОСП в лошо състояние; монтиране на нови ОСП (на местата, където изцяло липсват); подмяна на елементи по ОСП (опасни начало/край);
- обезопасяване на опасни кръстовища;
- обезопасяване на пешеходни пътеки;
- обезопасяване на спирки;
- обезопасяване на подлези;
- обезопасяване на автогари;
- обезопасяване на училища/детски градини;
- закупуване на училищни автобуси.

✓ **Строителство на автомагистрала „Хемус“ на територията на област Ловеч**

- Лот 0 – Ябланица – Боаза от км 78+500 до км 87+800 – 9,3 км (в експлоатация);
- Лот 1 – Боаза – ПВ Дерманци от км 87+800 до км 103+060 – 15,26 км
(индексиран, очаква се завършването през юли 2025 г.);
- Лот 2 – ПВ Дерманци – ПВ Каленик от км 103+060 до км 122+260 – 19,2 км
(индексиран, очаква се завършването през 2025 г.);
- Лот 3 – ПВ Каленик – ПВ Плевен от км 122+260 до км 139+340 – 17,08 км
(индексиран, очаква се завършването през 2026 г.);
- Лот 4 – ПВ Плевен – ПВ Летница от км 139+340 до км 166+144.09 – 26,8 км
(издадено разрешение за строеж № РС-6/04.02.2025 г.);
- Лот 5 – ПВ Летница – път III-303 от км 166+144.09 до км 189+344 – 23,2 км (в проект).

Д. СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО

✓ **Изпълнение на договори по Програма за развитие на селските райони (ПРСР) 2014-2020 г.**

От 2021 г. към момента в област Ловеч по Програма за развитие на селските райони (за мерки по чл. 96 , т. 2 от ЗПЗП) са сключени и се изпълняват общо 280 броя договори от 232 бенефициенти на обща стойност 98 913 939,54 лв., от които БФП за 66 677 859,19 лв.

Процедури:

- BG06RDNP001-6.007, BG06RDNP001-6.012 и BG06RDNP001-6.013 по подмярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“;
- BG06RDNP001-4.008 и BG06RDNP001-4.012 по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“;
- BG06RDNP001-4.015 по подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“;
- BG06RDNP001-6.003 „Развитие на услуги във всички сектори и други неземеделски дейности“ по подмярка 6.4.1. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“;
- BG06RDNP001-19.146 и BG06RDNP001-19.531 на „МИГ Троян, Априлци, Угърчин“ по подмярка 6.4.1. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“;
- Други.

Прилагането на мерките цели: подпомогне развитието на технологиите в земеделските стопанства, в предприятията от хранително-преработвателната промишленост и в предприятията от лесодобивната промишленост в областта на „зелената икономика“, включително за енергия от ВЕИ за собствено потребление; повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства и/или опазване на компонентите на околната среда.

В проектите, които са изпълнени или се изпълняват, са заложили дейности като:

- Закупуване на земеделска техника и технологично оборудване, осигуряващи по-добра околна среда, енергийна ефективност и производителност;
- Модернизация, автоматизация и осигуряване на енергийна автономност;
- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми източници за собствени производствени и битови нужди;
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сгради на образователната и на културната инфраструктура на територията на общините - селски райони;
- Строителство на нови, реконструкция и рехабилитация на съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях на територията на общините - селски райони.

Интересът към процедурите за подпомагане на земеделските предприятия и стопани е засилен. На линка: <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/Active>, са налични отворени за кандидатстване процедури по Програма за развитие на селските райони.

2. Обобщение на изпълнението на дейностите и мерките

За постигането на стратегическите цели са заложили за изпълнение дейности и мерки за подобряване на енергийната ефективност съгласно ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 „СПИСЪК ОТ ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В ОБЛАСТ ЛОВЕЧ ЗА ПЕРИОДА 2021-2030 Г.“

А. ОБЩЕСТВЕН СЕКТОР

Мярка 1. Задължително обследване за ЕЕ и сертифициране на сгради за обществено обслужване – държавна или общинска собственост, с разгъната застроена площ (РЗП) над 250 кв.м

Критерии за оценка: брой обследвани сгради

Задължени лица: Общини, областна администрация, собственици на сгради

Приоритет на областната Програма за енергийна ефективност за обследване за ЕЕ са сградите, посочени в общинските програми за ЕЕ, както и необследваните сгради държавна собственост. Обектите са сгради общинска собственост с обществено предназначение и сгради държавна собственост, използвани от държавната администрация, с РЗП над 250 кв.м. Дейността няма пряк ефект за спестявания на енергия, CO₂ и финансови средства, но е основно средство за определяне на необходимите мерки за ЕЕ за достигане на желания клас на енергопотребление на сградата.

В област Ловеч от общо 389 обществени сгради, подлежащи на задължително обследване за енергийна ефективност и сертифициране в съответствие с чл. 38, ал. 3 от ЗЕЕ, в периода 2016-2019 г. са обследвани 30 броя. В 39 броя сгради (10% от общия брой) са изпълнени мерки за подобряване на ЕЕ, като са подобрени енергийните характеристики на обща РЗП 64 580,8 кв. м, представляваща 14,5% от РЗП на всички сгради, подлежащи на обследване за ЕЕ.

По данни от АУЕР, съгласно актуализираната Таблица № 3, в периода 2020-2024 г. са обследвани общо 24 сгради. На 7 сгради (2,42% от общия брой) са изпълнени мерки за подобряване на ЕЕ, като са подобрени енергийните характеристики на обща РЗП 18 457 кв. м, представляваща 4,14% от РЗП на всички сгради, подлежащи на обследване за ЕЕ.

Оценка на изпълнението: Отчетените брой обследвани сгради, общо около 12% от всички подлежащи на обследване, показват **нисък** темп на изпълнение на Мярка 1.

Очакванията са: в периода до 2029 г. да бъдат изпълнени сключените договори от бенефициентите за финансиране на енергийното обновяване на обществени сгради, както и да се осигури финансиране на заложените за изпълнение обекти от ПИРО на общините.

Мярка 2. Изпълнение на предписани мерки за енергийна ефективност в сгради за обществено ползване – държавна или общинска собственост

Критерии за оценка: брой сгради, количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Общини, областна администрация, собственици на сгради

В отчитането на мярката са включени общо ЕСМ, като: мерки по ограждащите конструкции, подмяна на дограмата, мерки за енергийни спестявания в сградни инсталации, Мерки за енергийни спестявания в системи за климатизации, мерки за подобряване на ЕЕ в СВИО, Въвеждане на ВЕИ в сгради като ЕСМ. В групата мерки по ограждащите конструкции са включени: външна изолация на стени; вътрешна изолация на стени; изолация на таван; изолация на под; реконструкция и изолация на покрив. В мярката за подмяна на дограма се отчита подмяната на прозорци, врати и витрини с нови, с по-добри изолационни качества по отношение на намаляването на загубите на енергия.

Обектите са сгради общинска собственост с обществено предназначение и сгради държавна собственост, използвани от държавната администрация.

В подадените годишни отчети от Областна администрация Ловеч няма посочени изпълнени дейности и/или мерки за ЕЕ. Данните от годишните отчети на общинските администрации в област Ловеч са обобщени в **Таблица 4**.

Оценка на изпълнението: Отчетените брой ЕСМ показват **нисък** темп на изпълнение на Мярка 2.

Очакванията са: В годишните отчети да се предоставят данни за изпълнението на ЕСМ по сключените договори през програмен период 2021-2027 г.

Мярка 3. Подобряване на ЕЕ на осветителните инсталации в сгради за обществено ползване

Критерии за оценка: количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Общини, областна администрация, собственици на сгради

Забележка: Мярката се изпълнява като част от пакетите ЕСМ мерки, определени в обследванията на сградите. Изпълнените дейности и мерки за подобряване на ЕЕ на осветителните инсталации в сгради се отчитат в общия брой ЕСМ по Мярка 2.

Оценка на изпълнението: Отчетените брой ЕСМ показват **нисък** темп на изпълнение на мярката.

Очакванията са: В годишните отчети да се предоставят данни за изпълнението на ЕСМ по сключените договори през програмен период 2021-2027 г.

Мярка 4. Подобряване на ЕЕ на системите за климатизация в сгради за обществено ползване

Критерии за оценка: количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Общини, собственици на сгради

Мярката обхваща мерки по отоплителни инсталации с водогрейни котли (ВОИ), системите за дозиране на горивото на водогрейни котли; климатични инсталации; абонатни станции при централно отопление; вентилатори към ВОИ.

Забележка: Мярката се изпълнява като част от пакетите ЕСМ мерки, определени в обследванията на сградите. Изпълнените дейности и мерки за подобряване на ЕЕ на осветителните инсталации в сгради се отчитат в общия брой ЕСМ по Мярка 2.

Оценка на изпълнението: Отчетените брой ЕСМ показват **нисък** темп на изпълнение на мярката.

Очакванията са: В годишните отчети да се предоставят данни за изпълнението на ЕСМ по сключените договори през програмен период 2021-2027 г.

Мярка 5. Проверка за енергийна ефективност на водогрейни котли и климатични инсталации в сгради

Критерии за оценка: Бр. проверени инсталации, количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Общини, собственици на сгради

Забележка: При обследване на сгради, проверката за ЕЕ на отоплителни и климатични инсталации в обследваните сгради се извършва паралелно с обследването на сградите. Няма данни проверката и предписаните мерките за подобряване на ЕЕ на тези инсталации да са оформени в отделен доклад. Изпълнените дейности и мерки за подобряване на ЕЕ на отоплителните и климатичните инсталации в сгради се отчитат в общия брой ЕСМ по Мярка 2.

Оценка на изпълнението: Отчетените брой ЕСМ показват **нисък** темп на изпълнение на мярката.

Очакванията са: В годишните отчети да се предоставят данни за изпълнението на ЕСМ по сключените договори през програмен период 2021-2027 г.

Мярка 6. Повишаване потреблението на енергия от ВИ в сгради за обществено ползване

Критерии за оценка: Количество произведена енергия от ВИ, количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Общини, собственици на сгради

Целта на мярката е намаляване потреблението в обществени сгради на енергия, произведена от конвенционални източници и свързаните с този вид енергия емисии на CO₂, чрез въвеждане на системи с енергия от екологично съобразено производство. Следва усилията да се насочат към изграждането на слънчеви колектори за БГВ на сгради за обществено ползване с голям разход на енергия за топла вода, на малки ФТЕЦ за локално електроснабдяване на отделни сгради или на групи от сгради, на малки ВТЕЦ и ФТЕЦ за производство на електрическа енергия за електроснабдяване на отдалечени индивидуални обекти.

Забележка: Изпълнените дейности за въвеждане на високоефективни системи за използване на енергия от ВИ се отчитат в общия брой ЕСМ по Мярка 2.

Оценка на изпълнението: Отчетените брой ЕСМ показват **нисък** темп на изпълнение на мярката, но има **засилен интерес**.

Очакванията са: В годишните отчети да се предоставят данни за изпълнението на ЕСМ по сключените договори през програмен период 2021-2027 г. или по грантови схеми за финансиране.

Мярка 7. Подобряване на ЕЕ на уличното осветление в населените места на област Ловеч

Критерии за оценка: количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Общини

В тази мярка се включват дейности и мерки за подобряване на ЕЕ на улично и парково осветление, на осветлението на исторически, културни и археологически паметници и природни забележителности.

Отчетено е изпълнение по мярката, както и в процес на изпълнение са договори в половината общини на област Ловеч. Мярката е икономически изгодна, с малък срок на откупуване на инвестициите. Целесъобразно е като приоритет на всички общински програми да бъде заложено обследване за ЕЕ на УО в населените места, в които не са прилагани дейности и мерки в този сектор.

Оценка на изпълнението: Отчетеното показва **средно висок** темп на изпълнение на мярката.

Очакванията са: Да продължи да се кандидатства от общините по обявени насоки за финансиране на проектни предложения за все повече населени места.

Мярка 8. Въвеждане на система за управление на потреблението на енергия и на ЕЕ в сгради за обществено ползване, общинска и държавна собственост и в системите за външно изкуствено осветление

Критерии за оценка: Утвърдени системи за управление на потреблението на енергия

Задължени лица: Общини, собственици на сгради

За мярката няма предоставена информация в годишните отчети за изградена база данни за енергийното потребление на общините.

Оценка на изпълнението: Липсва информация за изпълнение на мярката.

Очакванията са: Да бъде осъществено комплексно управление на потреблението на енергия за всички сгради и системи за външно осветление, без значение дали съответната администрация е задължена за тези обекти по закон или не.

Б. БИТОВ СЕКТОР

Мярка 1. Повишаване на ЕЕ в жилищния сграден фонд (еднофамилни и многофамилни жилищни сгради), чрез прилагане на мерки за ЕЕ

Критерии за оценка: Брой обновени сгради

Задължени лица: Общини, сдружения на собствениците, областна администрация

В *Таблица № 9* е представена окончателната информация по приключилата Национална програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради в област Ловеч по общини.

Подробна информация за изпълнените проекти с внедряване на мерки за енергийна ефективност в област Ловеч е дадена в *Приложение 1* към настоящата междинна оценка.

Оценка на изпълнението: Отчетените резултати показват **средно висок** темп за изпълнение на мярката.

Очакванията са: В процес на изпълнение са проекти за внедряване на мерки за енергийна ефективност, като подробна информация за област Ловеч е дадена в *Приложение 2* към настоящата междинна оценка.

Мярка 2. Ефективно осветление

Критерии за оценка: Количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Битови и стопански и абонати

Оценка на изпълнението: Липсва информация за изпълнение на мярката и за количествена оценка.

Очакванията са: Подмяната на осветителните тела с енергоспестяващи се осъществява в общите части на многофамилните жилищни сгради, които са обект на внедряване на мерки за енергийна ефективност, по всички проекти в процес на изпълнение.

Мярка 3. Стандарти за минимална ефективност на електрическите уреди, отоплителните системи и енергийни характеристики на сградите

Критерии за оценка: Количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Битови и стопански и абонати

Оценка на изпълнението: Липсва информация за изпълнение на мярката и за количествена оценка.

Очакванията са: Енергийна паспортизация на сградите се осъществява за многофамилните жилищни сгради, които са обект на внедряване на мерки за енергийна ефективност, по всички проекти в процес на изпълнение.

Мярка 4. Насърчаване на използването на чисти източници за отопление или на такива с по-ниски емисии от твърдите горива

Критерии за оценка: Количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Битови и стопански и абонати

В процес на изпълнение е проект BG16FFPR002-5.001-0009-C01 „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“ с бенефициент Община Ловеч.

Оценка на изпълнението: Липсва информация за изпълнение на мярката и за количествена оценка.

Очакванията са: Насърчаване на подмяната на отоплителните уреди (печки на твърдо гориво и котли на твърдо гориво) с екологични алтернативи, в изпълнение на обявени процедури за финансиране.

Мярка 5. Енергоефективно ново строителство и сградни инсталации

Критерии за оценка: Количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Строителен контрол

Мярката е правомощие на общинските администрации и контролът се осъществява непрекъснато върху всички новопостроени сгради.

Оценка на изпълнението: Липсва информация за изпълнение на мярката и за количествена оценка.

Очакванията са: Засилен интерес към сградната топлинна изолация и енергоефективни отоплителни и охладителни инсталации, вентилационни системи, ВЕИ в сградите, термостати за контрол на температурата в помещенията, интелигентни системи за следене ползването на електроенергия и др.

В. ИНДУСТРИАЛЕН СЕКТОР

Мярка 1. Обследване за енергийна ефективност на индустриалните предприятия и изграждане на система за наблюдение и контрол на енергоемкостта в сектора

Критерии за оценка: Брой обследвани предприятия

Задължени лица: Промишлени предприятия

Мярката е необходимо условие при кандидатстването с проектни предложения по процедури за финансиране за енергоефективно и технологично обновяване на предприятията. Бенефициенти са малки, средни и големи предприятия на територията на **Оценка на изпълнението:** Отчетените резултати показват **средно висок** темп за изпълнение на мярката. Подробна информация за **изпълнените проекти** за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в *Приложение 3* към настоящата междинна оценка.

Очакванията са: Засилен интерес. Подробна информация за проекти в процес на изпълнение за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в *Приложение 4* към настоящата междинна оценка.

Мярка 2. Енергоефективно технологично обновяване на предприятията

Критерии за оценка: Брой промишлени сгради и производства

Задължени лица: Малки, средни и големи предприятия

Мярката се изпълнява чрез сключени договори по процедури със европейско съфинансиране за енергоефективно и технологично обновяване на предприятията.

Оценка на изпълнението: Отчетените резултати показват **средно висок** темп за изпълнение на мярката. Подробна информация за **изпълнените проекти** за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в *Приложение 3* към настоящата междинна оценка.

Очакванията са: Засилен интерес. Подробна информация за проекти в процес на изпълнение за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в *Приложение 4* към настоящата междинна оценка.

Мярка 3. Въвеждане на европейските норми за осветление на промишлени и административни сгради

Критерии за оценка: Брой сгради

Задължени лица: Малки, средни и големи предприятия

Мярката се изпълнява като част от сключените договори по процедури за финансиране за енергоефективно и технологично обновяване на предприятията.

Оценка на изпълнението: Отчетените резултати показват **средно висок** темп за изпълнение на мярката. Подробна информация за **изпълнените проекти** за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в *Приложение 3* към настоящата междинна оценка.

Очакванията са: Засилен интерес. Подробна информация за проекти в процес на изпълнение за подобряване на енергийната ефективност в предприятия в област Ловеч е дадена в *Приложение 4* към настоящата междинна оценка.

Г. ТРАНСПОРТ

Мярка 1. Увеличаване дела на обществения електрически транспорт

Критерии за оценка: Брой превозни средства

Задължени лица: Общини, държавни институции

Мярката включва подобряване на железопътната инфраструктура и подновяване на подвижния състав на електрическия железопътен транспорт.

Оценка на изпълнението: **Отрицателно**, предвид въведено от 01.10.2024 г. ново разписание на влаковете по линията Троян-Ловеч, при което са спрени два влака, с които

са правени връзки с гара Левски, с влакове за София, Варна, Русе, Свищов и останалите части на страната.

Очакванията са: От общините да се иска възстановяване на разписанието и включване на линията Левски-Троян в маршрутите за регулярни атракционно-туристически пътувания.

Мярка 2. Увеличаване на дела на електрическите и хибридните превозни средства и разгръщане на инфраструктурата за зареждане на електрически и хибридни автомобили в градските райони

Критерии за оценка: Брой превозни средства

Задължени лица: Общини, държавни институции

В процес на изпълнение е проект BG-RRP-8.013-0010-C02 „Прилагане на интегрирани мерки за постигане на устойчива екологосъобразна градска мобилност и свързаност на територията на общините Ловеч и Троян“ с бенефициент Община Ловеч с партньор Община Троян.

Отчетено е завишаване на инфраструктурата за зареждане на електрически превозни средства, като нейното изграждане и се осъществява на ниво общини главно от частни инвеститори.

Отчетен е недостатъчен интерес от общините към схемата на Националния доверителен екофонд за насърчаване на закупуването на електрически и хибридни превозни средства за нуждите на публичната администрация и местните власти чрез предоставяне на субсидии.

Липсва стимулиране на таксиметровите компании и обществените превозвачи към преход в използването на превозни средства с нулеви емисии.

Оценка на изпълнението: Продължава да е в начален етап. Отчетеното показва **нисък** темп на изпълнение на мярката.

Очакванията са: Общините да разработят свои програми и въведат специфични мерки за насърчаване на развитието и използването от населението на градския и междуселищен електротранспорт.

Мярка 3. Подобряване на инфраструктурата и поддържане на съществуващата

Критерии за оценка: Километри реновирани пътища

Задължени лица: Общини, държавни институции

Отчетени са действия на общините и Областно пътно управление - Ловеч към Агенция „Пътна инфраструктура“ за подобряване на инфраструктурата на общинската и републиканската пътна мрежа и поддържане на съществуващата.

Оценка на изпълнението: Отчетеното показва **нисък** темп на изпълнение на мярката.

Очакванията са: Изготвяне на проекти за рехабилитация на общинската пътна инфраструктура и за обекти с предвидено изпълнение на строителни и ремонтни работи, както и въвеждане в експлоатация на изградените участъци от АМ „Хемус“.

Мярка 4. Подобряване на организацията на движение в населените места

Критерии за оценка: Брой проведени мероприятия

Задължени лица: Общини, държавни институции

Протоколите от заседанията и докладите за дейността на Областна комисия по безопасност на движението по пътищата и Областна комисия по транспорт при Областен управител на област Ловеч се публикуват в официалния сайт на Областна администрация Ловеч.

Оценка на изпълнението: Отчетеното показва **нисък** темп на изпълнение на мярката. Не е направена количествена оценка.

Очакванията са: Подобряване на организацията на движение в населените места и междуселищната свързаност.

Мярка 5. Периодични технически прегледи на превозните средства

Критерии за оценка: Брой проведени мероприятия

Задължени лица: Общини, държавни институции

Мярката е насочена към проверка на техническото състояние на основните системи на автомобилите и на допустимите емисии на въглероден оксид и дим в изгорелите газове. Ако превозното средство не отговаря на изискванията, не получава разрешение да се движи по пътищата.

Справка за всички валидни разрешения на пунктовете за извършване на т.нар. годишни технически прегледи към дата 20.01.2025 г. е публикувана в сайта на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ на Министерство на транспорта и съобщенията:

<https://rta.government.bg/upload/13679/all-valid-permits.html>

Действащите учебни центрове за обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на МПС на Областен отдел „Автомобилна администрация“ - Ловеч област, са общо 20 бр. и са публикувани на:

https://rta.government.bg/upload/13025/uchebni_centrove.html

Оценка на изпълнението: Информацията се отчита на национално ниво. Липсва информация за изпълнение на мярката и за количествена оценка.

Д. СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО

Секторът „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство“ има ролята за намаление на парникови газове (ПГ) чрез двете категории „Гори“ и „Пасища“, които поглъщат CO₂. Всички останали категории (Обработваеми земи, Населени места, Водни площи) са източници на емисии на CO₂. Намалването на емисиите се дължи главно на систематичното намаляване на площта на земеделските земи поради изоставянето на обработваемите земи и намаляването на популацията на добитъка. Друг двигател за намаляване на емисиите е намаляването на използването на торове.

Мярка 1. Обновяване на селскостопански сгради

Критерии за оценка: Брой сгради, количество спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Собственици на сгради

Мярката, насочена към подобряване на топлинната изолация на сградите, подобряване на ефективността на отоплението в селскостопанските сгради и използване на енергоспестяващо осветление, е отчетена като част от изпълнените договори по процедурите на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г., както и е част от договорите в процес на изпълнение по Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027 г.

Оценка на изпълнението: Отчетените резултати показват **средно висок** темп за изпълнение на мярката.

Очакванията са: Засилен интерес за кандидатстване по процедури с европейско съфинансиране от страна на земеделски производители, собственици на сгради.

Мярка 2. Модернизиране на селските стопанства

Критерии за оценка: Брой стопанства

Задължени лица: Собственици на стопанства

Мярката, насочена към опазване на околната среда чрез намаляване на вредните емисии и отпадъци, подобряване на ефективността на използваните ресурси, подмяна на селскостопанския парк и въвеждане на иновативни технологии в селското стопанство, е отчетена както в изпълнените договори по процедурите на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г., така и по договорите в процес на изпълнение по Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027 г.

Оценка на изпълнението: Отчетените резултати показват **средно висок** темп за изпълнение на мярката.

Очакванията са: Засилен интерес за кандидатстване по процедури с европейско съфинансиране и национални схеми за подпомагане от страна на земеделски производители и земеделски и горски стопанства.

Мярка 3. Използване на възобновяеми енергийни източници

Критерии за оценка: Количество произведена енергия от ВИ, спестени енергия, емисии и средства

Задължени лица: Собственици на стопанства

Мярката, насочена към производство на биогорива от биомаса и производство на енергия от възобновяеми източници, е отчетена като част от изпълнените договори по процедурите на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г., както и е част от договорите в процес на изпълнение по Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027 г.

Оценка на изпълнението: Отчетените резултати показват **средно висок** темп за изпълнение на мярката.

Очакванията са: Засилен интерес за кандидатстване по процедури с европейско съфинансиране от страна на земеделски производители и земеделски и горски стопанства.

• ХОРИЗОНТАЛНИ МЕРКИ

Мярка 1. Упражняване на административен контрол за съответствие на инвестиционните проекти със съществените изисквания за енергийна ефективност, предвидени в ЗЕЕ и ЗУТ

Критерии за оценка: Брой инвестиционни проекти

Задължени лица: Общински администрации

Дейността е правомощие на общинските администрации и контролът се осъществява непрекъснато върху всички инвестиционни проекти чрез даване или отказ на разрешително за строеж. Всеки инвестиционен проект съдържа оценка за съответствие със съществените изисквания за ЕЕ съгласно ЗЕЕ и ЗУТ. Докладът за съответствие задължително съдържа и оценка по чл. 20 от ЗЕВИ за възможностите и икономическата целесъобразност от въвеждане на ВЕИ.

Съгласно регистрите на издадените разрешения за строеж от главните архитекти на общините в област Ловеч, публикувани в официалните сайтове на общинските администрации:

Табл. № 11

	Бр. РС	Общ. Априлци	Общ. Летница	Общ. Ловеч	Общ. Луковит	Общ. Тетевен	Общ. Гроян	Общ. Угърчин	Общ. Ябланица
--	--------	--------------	--------------	------------	--------------	--------------	------------	--------------	---------------

2021 г.	Общ бр.	32	Липсва публикуван регистър	178	64	84	-	41	21
	от тях ВЕИ	5		73	16	3		16	1
2022 г.	Общ бр.	53	Липсва публикуван регистър	217	78	75	181	51	22
	от тях ВЕИ	11		139	31	13	47	22	6
2023 г.	Общ бр.	51	Липсва публикуван регистър	175	80	108	77	34	Липсва публикуван регистър
	от тях ВЕИ	6		66	18	16		3	
2024 г.	Общ бр.	23	Липсва публикуван регистър	123	29	Липсва публикуван регистър	81	Липсва публикуван регистър	Липсва публикуван регистър
	от тях ВЕИ	1		16	2				

Оценка на изпълнението: Поради непубликувана в пълнота информация не е направена количествена оценка.

Очакванията са: Общинските администрации да попълват с точна информация регистрите на издадените разрешения за строеж от главните архитекти на общините в област Ловеч.

Мярка 2. Упражняване на административен контрол за удостоверяване ЕХ на нова сграда със сертификат за проектни ЕХ

Критерии за оценка: Брой инвестиционни проекти

Задължени лица: Общински администрации

Мярката е правомощие на общинските администрации и контролът се осъществява непрекъснато върху всички новопостроени сгради. Сертификатът се издава от лицата по чл. 43, ал. 1 или ал. 2 от ЗЕЕ, въз основа на енергийните характеристики на сградата по проектната документация, преди въвеждане на сградата в експлоатация. Контролът на общината се осъществява чрез издаването или отказ от издаване на разрешително за въвеждане на сградата в експлоатация.

Данните за **въведените в експлоатация жилищни сгради в област Ловеч и новопостроените жилища в тях, публикувани** от Националният статистически институт, Териториално статистическо бюро – Северозапад, отдел „Статистически изследвания – Ловеч“, не са за всички тримесечия на отчетания период.

Забележка: За изпълнението на мярката липса обобщена публична информация.

Оценка на изпълнението: Поради непубликувана в пълнота информация не е направена количествена оценка.

Очакванията са: Общинските администрации да подават точна информация за въведените в експлоатация сгради в общините на област Ловеч.

Мярка 3. Въвеждане на повишени изисквания за енергийна ефективност при възлагане на обществени поръчки за доставка на офис оборудване, електроуреди, осветление, отоплителни уреди и превозни средства

Критерии за оценка: Брой поръчки

Задължени лица: Общински администрации

За прилагане на мярката, съвместно от Изпълнителните директори на АУЕР и АОП са издадени указания, които са публикувани на интернет страницата на АУЕР и на Портала за обществени поръчки на АОП.

Забележка: За изпълнението на мярката липса обобщена публична информация.

Оценка на изпълнението: Поради непубликувана в пълнота информация не е направена количествена оценка.

Очакванията са: Общинските администрации (по възможност) да подават информация за проведени обществени поръчки с повишени изисквания за енергийна ефективност.

Мярка 4. Набиране на информация (база данни) за съществуващия сграден фонд в различните категории сгради на общинско ниво и обобщаването ѝ на областно ниво

Критерии за оценка: Създаване на единна база данни

Задължени лица: Общински администрации

В официалните сайтове на общинските администрации в област Ловеч са публикувани публични регистри на сдруженията на собствениците на самостоятелни обекти в сгради в режим на етажна собственост по реда на ЗУЕС на територията на съответната община.

Няма създадена единна цифрова система за набиране на информация (база данни) за съществуващия сграден фонд в различните категории сгради на общинско ниво.

Забележка: За изпълнението на мярката липса обобщена публична информация.

Оценка на изпълнението: Поради непубликувана в пълнота информация не е направена количествена оценка.

Очакванията са: Създаване на единна цифрова система за набиране на база данни за съществуващия сграден фонд и за прилаганите мерки за сградно обновяване в жилищните и нежилищните сгради.

Мярка 5. Цифровизация на техническите паспорти на сградите и създаване на бази данни на общините

Критерии за оценка: Създаване на единна база данни

Задължени лица: Общински администрации

В официалните сайтове на общинските администрации в област Ловеч са публикувани публични регистри на техническите паспорти на строежите по реда на Наредба № 5/2006 на територията на съответната община.

Няма създадена единна система за цифровизация на техническите паспорти и създаване на бази данни на общините при свързаност на системите.

Забележка: За изпълнението на мярката липсва обобщена публична информация.

Оценка на изпълнението: Поради непубликувана в пълнота информация не е направена количествена оценка.

Очакванията са: Създаване на система за цифровизация на техническите паспорти и създаване на бази данни на общините при свързаност на системите.

Мярка 6. Подкрепа за изграждане на административния и професионален капацитет на държавната администрация и местните власти и на участниците в инвестиционния процес

Критерии за оценка: Брой проведени обучителни събития

Задължени лица: Общински администрации, държавни администрации

Мярката цели: Провеждане на обучителни кампании за изграждане на капацитет на местно равнище – за общински специалисти, енергийни консултанти, проектантите и строителни специалисти; Повишаване на капацитета на общинските власти във връзка със задълженията им за общинско енергийно планиране и управление на енергията в обектите – общинска собственост; Повишаване на капацитета на собственици на сгради държавна собственост за изпълнение на проекти за ЕЕ и управление на енергията в сградите.

Към момента обученията на служителите в общинските и в държавната администрация се осъществява посредством участия в обучителни срещи, семинари или онлайн дискусии, организирани от водещи експерти, както и от управляващите органи по обявените процедури на програмите.

Забележка: За изпълнението на мярката липса обобщена публична информация.

Оценка на изпълнението: Поради липса на достатъчна информация не е направена количествена оценка.

Очакванията са: Създаване на център за административно обслужване в областта на енергийната ефективност и за възобновяеми енергийни източници.

Мярка 7. Разработване и/или актуализиране на програми за енергийна ефективност от местните власти

Критерии за оценка: Брой разработени общински и областни документи

Задължени лица: Общини, областна администрация

Мярката произтича от задължението, съгласно чл. 12, ал. 2 от ЗЕЕ, органите на държавна власт и местно самоуправление са да изработват и изпълняват програми за ЕЕ. Съгласно чл. 9 от ЗЕВИ общините приемат дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, като областните управители ежегодно, в срока за представяне на отчетите от общините, предоставят на изпълнителния директор на АУЕР информация за изпълнение на общинските програми на територията на областта.

Действащи програми през 2024 г. имат всичките осем общини в област Ловеч. За Община Априлци НЕ Е НАЛИЧЕН актуален План за енергийна ефективност на Община Априлци. На общинските програми, които са със срок на действие до 2024 г., е изпратено напомнително писмо от АУЕР за необходимостта да изработят нови актуални програми или да актуализират съществуващите. Програмите за енергийна ефективност на общините следва да са публикувани в сайтовете им.

Съгласно АНАЛИЗИ на АУЕР на изпълнението на общинските и областни програми по енергийна ефективност по региони за икономическо планиране в България, всички общини от област Ловеч, както и Областна администрация Ловеч са изпращали редовно до АУЕР годишни отчети, в изпълнение на задълженията по ЗЕЕ и ЗЕВИ.

Оценка на изпълнението: Мярката се изпълнява, но обективно сравнение на изпълнението на политиката по ЕЕ през годините е невъзможно поради липсващи данни в отчетите.

Очакванията са: Да има съответствие между програмите за енергийна ефективност и заложените мерки в ПИРО на общините. В годишните отчети да се посочват реалните

данни за сградите и очакваните спестявания на енергия, въглероден диоксид и финансови средства.

Мярка 8. Провеждане на местни информационни кампании за разясняване на ползите от основното обновяване

Критерии за оценка: Брой проведени събития

Задължени лица: Общински администрации, държавни администрации

Регулярни заседания на Областната комисия по енергийна ефективност се провеждат веднъж годишно.

При обявяването на процедурите за подаване на проектни предложения, свързани с енергийното обновяване на жилищния сграден фонд, от общинските администрации са организирани разяснителни кампании и е предоставяна публична информация за обществеността.

Липсва детайлизиране на концепцията за обслужване на едно гише както в областта на енергийната ефективност, така и за възобновяеми енергийни източници.

В Портала за обществени консултации на 14.01.2025 г. е публикуван Проект на промени в Закона за енергията от възобновяеми източници. Предлага се, в съответствие с чл. 22, ал. 1 от Закона за енергията от възобновяеми източници, към всяка община да бъде създаден център за административно обслужване, който да предоставя указания и информация за процедурите при изграждане, реконструкция или основен ремонт на енергийни обекти и съоръжения за производство на енергия от възобновяеми източници.

<https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8818>

Оценка на изпълнението: Мярката **се изпълнява**, но за изпълнението на мярката липса обобщена публична информация.

Очакванията са: Да има насока към информиране на гражданите и бизнеса за възможностите за подобряване на енергийната ефективност и разпространение на добри практики, както и търсене на инвестиции за енергийно ефективни мерки и проекти.

V. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ

Постигането на стратегическите цели е резултат от изпълнението на заложените дейности и мерки от Програмата за енергийна ефективност в област Ловеч, чието обобщение е следното:

- В „Обществен сектор“ е отчетен **нисък темп** на изпълнение на Мярка 1, Мярка 2, Мярка 3, Мярка 4, Мярка 5, и Мярка 6, **средно висок темп** на изпълнение на Мярка 7 и **липса на информация** за изпълнение на Мярка 8.
- В „Битов сектор“ е отчетен **средно висок темп** на изпълнение на Мярка 1 и **липса на информация** при изпълнението на Мярка 2, Мярка 3, Мярка 4 и Мярка 5.
- В „Индустриален сектор“ е отчетен **средно висок темп** на изпълнение на Мярка 1, Мярка 2 и Мярка 3. В сектор „Транспорт“ е отчетено **отрицателно** изпълнение на Мярка 1, **нисък темп** на изпълнение на Мярка 2, Мярка 3 и Мярка 4 и **липса на информация** за изпълнението на Мярка 5.
- В сектор „Селско и горско стопанство“ е отчетен **средно висок темп** на изпълнение на Мярка 1, Мярка 2 и Мярка 3. Хоризонталните мерки **се изпълняват**, но поради непубликувана в пълнота информация не е направена количествена оценка.

За всички мерки **липсва информация за количественото изпълнение на критериите за оценка.**

Стратегическа цел 1: Оптимизиране на енергопотреблението чрез прилагане на мерки за енергийна ефективност

За постигането на **Стратегическа цел 1** в най-голяма степен допринася темпът в изпълнението на мерките от „Обществен сектор“, „Битов сектор“ и сектор „Транспорт“.

Оценка на постигнатото: Ниска степен на постигане на съответните приоритети по отношение на резултатите от осъществените мерки.

Очакванията са: Обединяване и координиране действията по енергоспестяване в обществения сектор – обществени сгради на административното управление, сгради на образованието и здравеопазването. Намаляване на разходите за горива и енергия в битовия сектор.

Стратегическа цел 2: Намаляване на относителното енергийно потребление за производството на единица продукция от предприятията в област Ловеч и повишаване на конкурентноспособността на произведената продукция

За постигането на **Стратегическа цел 2** в най-голяма степен допринася темпът в изпълнението на мерките от „Индустиален сектор“, сектор „Транспорт“ и сектор „Селско и горско стопанство“.

Оценка на постигнатото: Средна степен на постигане на съответните приоритети по отношение на резултатите от осъществените мерки.

Очакванията са: Постигане на по-високо технологично обновление и стимулиране на икономическия растеж.

Стратегическа цел 3: Изграждане на нова и разширяване на съществуващата енергийна инфраструктура

За постигането на **Стратегическа цел 3** допринася темпът в изпълнението на мерките от всички сектори, свързани с ползването на горива и енергия, намаляване на потреблението и енергоемкостта, преминаване към нови източници на енергия.

Оценка на постигнатото: Средна степен на постигане на съответните приоритети по отношение на резултатите от осъществените мерки.

Очакванията са: Модернизацията на енергийната инфраструктура за трайно и значимо намаляване зависимостта от вноса на енергийни ресурси и повишаване сигурността на енергийните доставки на областно ниво.

Стратегическа цел 4: Намаляване на замърсяването на околната среда и подобряване на екологичната обстановка

За постигането на **Стратегическа цел 4** допринася темпът в изпълнението на мерките от всички сектори, свързани с намаляване емисиите на парникови газове, генерирани на територията на областта, с цел смекчаване на последиците от изменението на климата.

Оценка на постигнатото: Ниска степен на постигане на съответните приоритети по отношение на резултатите от осъществените мерки.

Очакванията са: Опазване и подобряване състоянието на околната среда, преодоляване на регионални и глобални екологични проблеми.

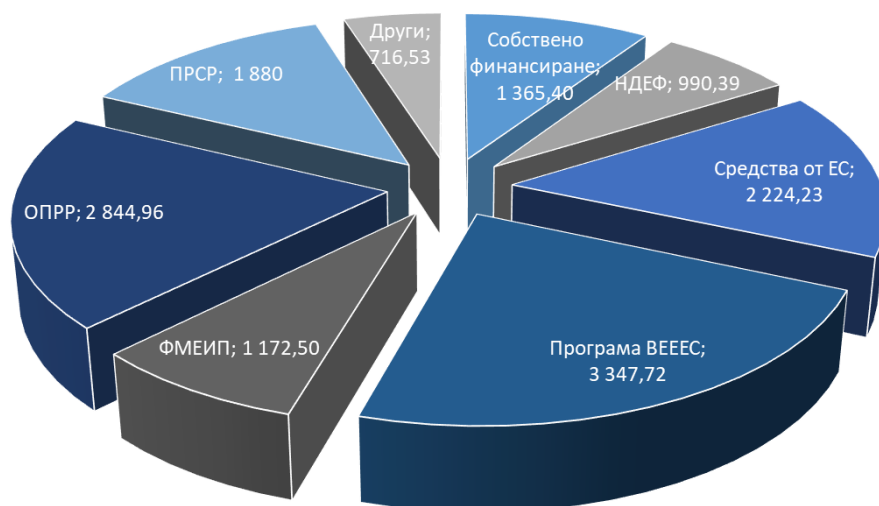
VII. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И РЕСУРСИ

Извършените оценки на европейско и на национално ниво показват необходимостта от значителните инвестиции, необходими за повишаване на енергийната ефективност и обновяването на сградния фонд. Това налага разработването на политики, финансови инструменти и програми да бъдат ориентирани към мобилизирането на частен капитал и

повишаване осъзнатото търсене на енергоефективни услуги при добра информираност за всички ползи от това.

В Анализ на изпълнението на общинските и областни програми по енергийна ефективност през 2023 г. по региони за икономическо планиране в България, 2024 г., са показани източниците на финансиране за изпълнението на ЕСМ през 2023 г. в Северозападен регион на планиране.

Разпределението на вложените в региона средства за ЕЕ по източници на финансиране (в хил. лева) е показано на следната **Фиг. 1**:

Финансирането на отчетените и включени в анализа дейности и мерки за подобряване на ЕЕ в СЗР, по данните от отчетите, е от 13 източника:

- Програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност и енергийна сигурност“ (ВЕЕЕС) с финансиране от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМЕИП);
- Оперативна програма „Развитие на регионите“ (ОПРР) 2014-2020 г.;
- Средства на Европейски съюз;
- Програма за развитие на селските райони (ПРСР) 2014-2020 г.;
- Собствено финансиране;
- Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМЕИП) 2014-2021 г.;
- Национален Доверителен Екофонд (НДФ);
- Други - Международен фонд „Козлодуй“ (МФК), План за възстановяване и устойчивост (ПВУ), Републикански бюджет и др.

В Анализа е отчетено, че се наблюдава нарастване на дела на финансирането със собствени средства на общините, като се финансират предимно малки проекти за изпълнение на единични ЕСМ.

Липсват данни за ползването на финансови инструменти и средства от финансови фондове, кредитни линии, договори с гарантиран резултат или други възможни източници за инвестиции в енергийна ефективност.

Оценка на постигнатото: Средна степен на ефективността и ефикасността на използваните инструменти и ресурси.

Очакванията са:

Въпреки забавянето при одобряването на програмите с финансиране от Европейските фондове за споделено управление (2021-2027 г.) и по-късно стартиране на процедурите по тях, са налице възможностите за инвестиции, необходими за повишаване на енергийната ефективност и обновяването на сградния фонд.

Мерките за повишаване на енергийната ефективност могат да бъдат подкрепени от ефективни финансови инструменти и чрез насърчаване на сътрудничеството между публични и частни заинтересовани страни за разработване на широкомащабни инвестиционни програми и схеми за финансиране.

При изпълнението на Програмата по енергийна ефективност на област Ловеч ще продължи да се търси финансово участие от следните източници:

- Бюджетни средства на общините от област Ловеч;
- Собствени средства на предприятията;
- Програми с европейско финансиране, национални програми и фондове;
- Финансови инструменти;
- Съвременни икономически механизми, кредитни линии, смесено финансиране.

VII. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЪЩНОСТТА И НАЧИНА НА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЛАСТНАТА ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ, КАКТО И НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОСЪЩЕСТВЕНИТЕ МЕРКИ

Позовавайки се на събраната информация при изготвянето на настоящата Междинна оценка, може да се направи **изводът**, че е направено и се работи за изпълнението на голяма част от заложените мерки от Областната програма за енергийна ефективност в област Ловеч. Програмата от начален стадий на изпълнение преминава към етап да се реализират все повече планирани дейности, допринасящи за постигане на поставените цели и приоритети в областта на енергийната ефективност. Отчетът за извършеното към момента на оценката обаче е затруднен поради **липсата на единна база данни за обобщаване на информацията на областно ниво.**

Наблюдението на изпълнението на областната Програма за енергийна ефективност и на общинските програми за енергийна ефективност и за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива се извършва от Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), специализирана структура, сформирана по силата на Закона за енергийната ефективност за осъществяване на взаимодействие с органите на държавната власти и местно самоуправление при изпълнение на мерките за енергийна ефективност. Тя ежегодно събира и обобщава информация за изпълнението на програмите за енергийна ефективност.

Затова е важно в годишните отчети, които общинските администрации и областната администрация попълват и изпращат в АУЕР, **да е представена пълната информация.**

Органите на централната власт и на местното самоуправление са задължени да подават **Годишен отчет** за изпълнението на програмите за енергийна ефективност съгласно чл. 12 от ЗЕЕ и за управлението на енергийната ефективност съгласно чл. 63 от ЗЕЕ, който се попълва във формата, публикувана от АУЕР. Изготвените отчети се представят и хартиен и на магнитен носител в АУЕР **не по-късно от 15 декември на отчетната година и се публикуват на Интернет страниците на съответните държавни и местни органи.** Годишните отчети съдържат информация за лицето, отговорно за управлението на енергийната ефективност и **се подписват** от ръководителя на ведомството – съответно **областен управител и кмет на община.**

За 2024 г. годишните отчети за изпълнението на програмите за ЕЕ на общините в

област Ловеч, публикувани в сайтовете им, **са с нулеви стойности!**

В изпълнение на задълженията по Закона за енергия от възобновяеми източници (ЗЕВИ) общините представят **Информация** за изпълнение на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива. В срок **до 31 март** подават в АУЕР на хартиен и магнитен носител образец на информационна форма за предходната година **и се публикуват на Интернет страниците на съответните държавни и местни органи**. Отчетите по ЗЕВИ се подписват от представляващия задълженото лице – съответно **кмет на община**. Годишните отчети за изпълнение на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива се приемат с решение на съответния **общински съвет**.

За 2024 г. годишните отчети по ЗЕВИ на общините в област Ловеч са **с нулеви стойности** относно изпълнените технически мерки за производство на енергия от ВИ през годината. С малки изключения, не е подадена информация относно въведени в експлоатация инсталации за производство на електрическа енергия от крайни клиенти по чл. 18а – краен клиент, потребител на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници. Това **не съответства** на броя издадени разрешителни за строеж и съответно въведени в експлоатация подобни обекти от публикуваните регистри на общините (там, където ги има въобще публикувани). Попълва се само информацията за потребление на горива в общинския транспорт.

Тази информация следва да бъде предоставяна и на Областната комисия по енергийна ефективност, определена със заповед на областния управител, която като консултативен орган да може да оценява изпълнението и да дава препоръки и насоки за работа по Програмата за енергийна ефективност на област Ловеч.

За целта е необходимо и **се препоръчва** ежегодно провеждане на заседание на Областната комисия по енергийна ефективност, на която да се докладва относно:

- Изпълнение на целите за енергийни спестявания на конвенционална енергия по общини;
- Привеждане на енергийните характеристики на сгради за обществено ползване, общинска и държавна собственост, в съответствие с нормативно определените енергийни характеристики;
- Наличие на работещи общински системи за управление на потреблението на енергия;
- Наличие на работещи общински системи за контрол на инвестиционните проекти на територията на областта за съответствие със съществените изисквания за енергийна ефективност;
- Наличие на работеща информационна система за енергийна ефективност, насочена към населението на общините;
- Набиране на информация от обществени и частни организации, планирали и реализирали мерки по енергийна ефективност в област Ловеч;
- Резултати и ефекти от изпълнението на мерките от програмите по енергийна ефективност и от програмите за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в общините на област Ловеч по заложените индикатори.

Окончателната оценка на областната Програма за енергийна ефективност се приема до 31.12.2030 г. Докладът следва да съдържа окончателна оценка на ефекта от изпълнение на програмата върху крайното потребление на енергия в областта и препоръки за следващия програмен период.

Последващата оценка, която следва да се извърши една година след приключване на срока на действие на програмата, трябва да съдържа:

- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните мерки, инструменти и ресурси за изпълнението на програмата;
- Оценка на общото въздействие върху икономиката и околната среда в област Ловеч;
- Анализ на факторите при изпълнение на областната Програма за енергийна ефективност;
- Изводи относно същността и начина на прилагане на областната Програма за енергийна ефективност, както и на резултатите от осъществените мерки.

Оценката може да се осъществява от експертите на областна администрация, но е възможно тя да се извършва от независим експерт.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Приложение 1 – Информация за **изпълнените проекти** в област Ловеч за периода 2021-2024 г. – ОБЩЕСТВЕН И БИТОВ СЕКТОР
2. Приложение 2 – Информация за **проекти в процес на изпълнение** в област Ловеч – ОБЩЕСТВЕН И БИТОВ СЕКТОР
3. Приложение 3 – Информация за **изпълнените проекти** в област Ловеч за периода 2021-2024 г. – ПРОМИШЛЕН СЕКТОР
4. Приложение 4 – Информация за **проекти в процес на изпълнение** в област Ловеч за периода 2021-2024 г. – ПРОМИШЛЕН СЕКТОР